

ELANUL

Nr. 120
FEBRUARIE
2012

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Solești - Lucru, zâmbet și lacrimă de istorie

Val ANDREESCU

Sâmbătă, 18 februarie, la Solești, satul care dă numele de reședință a comunei cu același nume, locuitorii, rudele și oaspeții lor, dar și o bună parte din media vasluiană au participat la o amplă manifestare, la un adevărat eveniment cultural, o veritabilă punte între trecut și prezent. Într-un loc încărcat de istorie, la cincizeci de metri de palatul Elenei Cuza, într-o sală mare și bine încălzită, cei prezenți au fost invitați pe firul istoriei, cu aproape 100 de ani înapoi, la rădăcinile sufletului moldovenesc, la o șezătoare tradițională și foarte apropiată de elementele fundamentale ale șezătorilor de altădată.

Pentru mulți dintre tinerii zilelor noastre, cuvântul șezătoare nu spune nimic, dar locuitorii mai în vârstă au participat cu decenii în urmă la astfel de manifestări, supunându-se rânduielilor obștii, pe vremea când lumea satelor și cătunelor moldovenești participa la șezători ca la un anumit ritual și obligație spirituală. Obiceiul se raporta la destinul uman individual sau colectiv și era, totodată, un obicei de inițiere a tinerilor în muncă, joc și viață, un loc de întâlnire a fetelor cu flăcăii, un prilej de etalare a hărniciei și inteligenței. În șezătoare fiecare participantă lucra pentru ea, dar erau situații când lucrau și pentru gazda șezătorii, o familie înstărită care putea oferi bucate și băutură din belșug.

- continuare în pagina 13 -

1981. Criza datoriei externe a României

Dr. Liviu ȚĂRANU,
C.N.S.A.S București

Pentru întreaga perioadă comunistă din România, din punct de vedere economic, intervalul 1976-1989 delimitează declinul și criza profundă în care intră nu doar economia ci întreg sistemul social și politic al țării. Premisele acestui impas au fost identificate de istorici, politologi, sociologi ș.a. în sistemul de comandă centralizat din economie și creșterea extensivă din domeniul industrial, neglijând eficiența, profitabilitatea și calitatea. Cu certitudine, cauzele sunt însă mult mai numeroase, între acestea numărându-se, chiar și în acele vremuri, dificila situație financiară a țării.

După cum se știe comerțul exterior al unei țări este un indicator important asupra sănătății economiei aceluși stat iar echilibrul extern reprezintă o componentă importantă a echilibrului economic general. Țările din blocul comunist, departe de a sfida această regulă, au încercat în funcție de contextul general să obțină tocmai un asemenea gen de echilibru.

România sub regimul comunist avea relații comerciale cu peste 100 de țări, ele desfășurându-se în condițiile în care statul avea monopol asupra comerțului exterior, realizat doar prin întreprinderile sale. De asemenea, statul avea dreptul exclusiv de a deține, a cumpăra și vinde valuta străină și aurul, precum și de a stabili cursul valutar.

- continuare în pagina 5 -

Bunuri culturale de patrimoniu din colecția Școlii cu cl. I-VIII „I. Agarici” Muntenii de Sus

Gianina-Cristina CHIRILĂ

Având ca argument laitmotivul cunoscutului istoric Emil Condurachi „mai înainte de toate, a fi colecționar înseamnă să cunoști temeiul cel mai adânc al statorniciei, al dăinuirii unor fapte nobile de cultură și civilizație pentru comunitatea umană din care ai răsărit”¹, am reușit în perioada anilor 1999- 2010, să înființez cu ajutorul elevilor și al părinților o “Colecție de etnografie și istorie” în cadrul Școlii cu cls. I-VIII „Ion Agarici”, Muntenii de Sus, județul Vaslui prinzând un inventar cu peste 500 de piese² de factură etnografică, istorică, numismatică, iconografică, medalistică etc.

Muzeul școlar a făcut obiectul, de-a lungul timpului, diverselor expoziții temporare: **decembrie 2005**- expoziția organizată cu prilejul desfășurării la Școala cu cl. I-VIII “I. Agarici” Muntenii de Sus, județul Vaslui, a simpozionului “1 Decembrie”; **18 mai-12 iunie 2008**- expoziția “Tradiție și istorie la Muntenii de Sus”, desfășurată în sala “Arta” a Muzeului Județean “Ștefan cel Mare”-Vaslui; **noiembrie 2007, noiembrie 2008, noiembrie 2009**- expoziții organizate la Căminul Cultural din Muntenii de Sus, județul Vaslui cu ocazia festivalului interjudețean “Fluierașul Vasluian”;

Icoană pe lemn reprezentând “Invierea” (sec. al XIX-lea)

- continuare în pagina 9 -

Tradiții și vestigii la Armășeni „Muncel” de câteva milenii

Viccu MERLAN

Situl din dealul Muncel, de la est de satul Armășeni, comuna Bunești-Averești, județul Vaslui, deși are mai multe nivele de civilizație, cel mai bine reprezentat este cel aparținând civilizației Precucuteni-Cucuteni, estimat între 5000-4000 î. H.

Ceramica bine arsă, corespunzător unei tehnologii de ardere foarte avansată pentru acea vreme, prezintă o serie de avantaje în descifrarea și aducerea la zi, a unor informații ce nu au rămas înregistrate temporal decât prin intermediul acestor artefacte.

Săpăturile sunt realizate migălos datorită tehnicilor de săpătură specifice arheologiei, fiind trecut prin sită fiecare cm².

Pentru a aduce la suprafață astfel de vestigii este necesar să dispunem de autorizație de săpătură – eliberată de Ministerul Culturii și sponsorizări pentru plata muncitorilor, ce trudesă în lăturarea tonelor de pământ dintr-o secțiune decopertată la o singură campanie.

În cadrul campaniei anului 2011 s-a realizat o secțiune standard, care deși a avut o suprafață relativ mică, a adus la zi numeroase obiecte și ceramică ce au completat unele goluri informaționale despre comunitatea eneolitică ce a locuit pe acel promontoriu cu mii de ani în urmă.

Cod RAN: 162942.01

Obiective: Decopertarea integrală a secțiunii S6/2011.

Descriere: Secțiunea S6/ 2011 a fost trasată în prelungirea S1/2006, pe direcția N-NV S-SE, având următoarele dimensiuni: L = 15 m, l = 2 m.

Pe întreaga suprafață cercetată nu au fost intersectate locuințe, ci doar un colț al gropii G1/2006, în partea de sud a secțiunii S6 (m15, - 0, 60 – 1, 20 m). În schimb au fost descoperite numeroase unelte din silex și piatră, statuete din lut ars, topoare etc.

Plastică:

- *fragment statueta antropomorfă feminină*, descoperită la m14/ - 0,50 m. Păstrează piciorul drept, de la coapse la genunchi, Una din fese mai păstrează incizii paralele ce se prelungesc pe partea din față. (L = 3,5 cm, l = 1,5 cm).
- *fragment statueta feminină* (m6/ - 0,50 m) din lut ars, de culoare cărămizie. Se păstrează piciorul drept de la ombilic până la genunchi. Are incizii paralele și în zig-zag pe toată suprafața statuetei. L = 4 cm, l = 1,5 cm;
- *fragment statueta masculină* (m13/-0,50 m) ce se păstrează din zona ombilicului până la genunchi. Sexul este schițat printr-o aplică, iar picioarele se depărtează mult din zona coapselor. (L = 2 cm, l = 2 cm);
- *fragment statueta feminină* (m14/-0,50 m) ce se păstrează din zona sânilor până la bazin. Atât pe dors cât și pe față statueta este incizată cu romburi și linii paralele. (L = 3,5 cm, l = 2,5 cm);
- *fragment de statueta masculină* din lut ars, ce se păstrează din zona bazinului până la genunchi –doar piciorul stâng. Sexul este schițat printr-o aplică. (L = 2,8 cm, l = 1,6 cm);
- *statueta zoomorfă* din lut ars, de calitate bună. Are decapitat capul, iar picioarele de la genunchi în jos lipsesc. Coadă este ușor schițată. Pe burtă, în apropiere de picioarele din spate, prezintă 2 proeminențe ce schițează țâțele, fiind simbolizată probabil o capră. (L = 5 cm, l = 2,2 cm, h = 2,5 cm);
- *fragment de corn de taur* din lut ars, descoperit la m4/-0,90 m, de culoare cărămizie cu diametrul de 1 cm la bază și lungimea de 3 cm;
- *idol zoomorf fragmentar* (m12/ - 0,40m) din lut ars, de culoare galben-cenușiu, cu ardere bună. Păstrează

partea mijlocie din față (trunchiul, piciorul drept, jumătate din cap, cornul drept) (L = 5,5 cm, l = 2,5 cm, h = 4,5 cm);

- *fragment statueta zoomorfă* din lut ars, ce se păstrează de la ceafă până la coadă și doar piciorul stâng din spate. Piciorul drept este rupt din șold, iar picioarele din față lipsesc. (L = 6 cm, l = 1,5 cm, gr. = 2,5 cm);
- *falus schematic tip „pionează”* (m11/-1 m), din lut ars, cu baza circulară, de formă conică. Diametrul 1,8 cm, cu înălțimea de 1,5 cm;
- *fragment de coadă de polonic* (m8/-0,50 m), din lut ars, păstrat în zona mediană. (L = 7,5 cm, l = 3,5 cm);
- *idem*, (L = 6 cm, l = 2,5 cm);
- *fragment de coadă de lingură* (m2/-0,80 m), păstrată la partea superioară, din lut ars de culoare cărămizie. (L = 9 cm, l = 1,5 cm);
- *fragment coadă de lingură*, păstrată în zona mediană, din lut ars de culoare cărămizie. (L = 4,5 cm, l = 2 cm);

Unelte și arme

- *așchie cu urme de uzură*, neregulată, descoperită la m3/ - 0,40 m, cu o latură ce păstrează o crustă de calcit și un mic accident petrogenetic (L = 6,5 cm, l = 2,5 cm);
- *idem*, care păstrează pronunțat bulbul de percuție și un fragment din talon;
- *așchie silex calcinat*, cu urme de rețușe și o mică crustă de cortex. Talonul de percuție este destul de vizibil. (L = 2,5 cm, l = 2 cm);
- *așchie din silex calcinat*, cu rețușe și urme de uzură (m3/- 0,90 m). (L = 2,8 cm, l = 2,6 cm);
- *așchie din silex patinat*, de formă cvasicirculară cu rețușe, ce pare a fi o încercare de realizare a unui gratoar. (L = 4,6 cm, l = 3,5 cm);
- *gratoar pe fragment de lamă carenată* (m11, -0,50 m) din silex de Prut de culoare neagră, cu partea activă convexă și cu rețușe abrupte. Lateral prezintă urme de uzură. (L = 4 cm, l = 3 cm);
- *fragment de lamă carenată patinată*, cu urme de uzură, ruptă din vechime, cu secțiunea triunghiulară (L = 2,5 cm, l = 1,2 cm);
- *lamă plată subțire*, cu urme de uzură descoperită la m13/- 0,60 m) (L = 4,5 cm, l = 2,5 cm);
- *gratoar pe așchie*, cu partea activă convexă (m3/-0,90 m). Partea activă este subțiată și ascuțită. (L = 3 cm, l = 3,5 cm);
- *gratoar pe așchie* (m10/-0,85 m), cu partea activă aproximativ dreaptă, dar cu rețușe abrupte. Păstrează bulbul de percuție și unda de șoc pe partea ventrală. (L = 3,4 cm, l = 3 cm);
- *gratoar pe așchie* (m12/-1 m) lată, cu burin pe partea dreaptă a părții active. Are partea activă aproximativ dreaptă, cu urme de uzură pe partea stângă. Partea dorsală prezintă o desprindere plată, iar partea ventrală păstrează pronunțat bulbul de percuție și undele de șoc.
- *topor cvasidreptunghiular din lemn fosilizat*, cu tăișul ușor convex și tocit, iar muchia distrusă din vechime. Este fasonat stângaci. (L = 10 cm, l 6 cm, gr. 3,5 cm);

Campania din anul 2011 a continuat în aval de secțiunea S1/2006, cu o nouă secțiune, care nu a surprins decât resturi menajere, statuete aruncate la întâmplare, toate „decapitate”, arme și unelte din silex și piatră, fapt ce ne indică că deja am ieșit din perimetrul locuibil al comunității eneolitice. În schimb numărul relativ mare de statuete, descoperit într-o secțiune mică de circa 30 m², indică o spiritualitate înaintată a comunității din Dealul Muncelului.

EMISIUNEA MONETARĂ 5 LEI 1880

Marian BOLUM

Sistemul monetar românesc a fost adoptat prin Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale din 14/26 aprilie 1867¹. Legea, publicată în Monitorul Oficial nr.89 din 22 aprilie /4 mai 1867, stabilește că unitatea monetară a României este leul (1 leu era echivalent cu 5 grame de argint cu titlul 835‰ sau 0,3226 grame de aur cu titlul 900‰²) împărțit într-o sută de părți denumite bani. Legea adopta sistemul monetar bimetalist al Uniunii Latine și prevedea emiterea de monede din aur (20 lei, 10 lei și 5 lei), argint (2 lei, 1 leu și 50 bani) și bronz (10, 5, 2 și 1 ban). În lege se prevedea baterea, pentru început, doar a monedelor de bronz urmând ca monedele de aur și argint să fie puse în circulație când vor permite mijloacele financiare. Amânarea realizării monedelor de aur și argint a fost datorată și diferendului cu Turcia care insista ca aceste monede să aibă un semn distinctiv care să amintească de relațiile de dependență ale României (realizarea monedelor de 20 lei din 1868 a declanșat proteste din partea Turciei și Austriei, ceea ce a determinat suspendarea comerzilor, deoarece în legendă Carol I era prezentat ca „domnul românilor”³). În aceste condiții au fost realizate monedele divizionare de 10, 5, 2 și 1 ban, la monetăriile Watt & Co. și Heaton din Birmingham, pentru ca trei ani mai târziu, odată cu înființarea la București a primei monetării, să fie bătută prima monedă de 1 leu 4 (în 1870 a fost bătută și o monedă de aur de 20 lei cu un tiraj de 5000 piese).

În anii ce au urmat au fost luate măsuri pentru reglementarea circulației monetare astfel că s-au bătut un număr important de monede de argint de 2 lei, 1 leu și 50 bani (între anii 1872-1876) cât și de monede divizionare de 2 bani (1879 și 1880)⁵.

Prima monedă de cinci lei a fost bătută în condițiile specifice generate de războiul de independență.

După declanșarea unei noi faze a Crizei Orientale, România încheie cu Rusia, în 3/15 aprilie 1877, o convenție de trecere a trupelor ruse spre Bulgaria. Conform convenției cheltuielile armatei ruse pe teritoriul României au fost decontate de guvernul țarist la început în aur iar ulterior în monede de argint. Ca urmare a acestei situații guvernul român modifică dispozițiile legii monetare din 1867, prin legea din 13/25 mai 1877, monedele de aur și argint primind curs legal și obligatoriu în România, rubla de argint fiind cotelată la 4 lei iar piesele de 20 de copeici la 0,40 lei⁶. Practic, acest curs era cel stabilit prin legea din 1867 deoarece avea în vedere doar cantitatea de metal prețios din piesele aflate în circulație.

După încheierea convenției, ca urmare a plăților făcute pentru aprovizionarea armatei ruse ce trecea spre Bulgaria au pătruns în țară mari cantități de ruble cu atât mai mult cu cât erau aduse și piese uzate cumpărate sub valoarea nominală și puse în circulație la valoarea oficială în vederea realizării unor câștiguri speculative.

Cantitatea totală de monede de argint introduse în țară a fost estimată la 40 milioane lei din care 16,5 milioane lei se afla în circulație iar restul se afla în tezaurul statului sau la Casa de Depuneri și Consemnațiuni⁷. Această cantitate mare de monede de argint, monedele de aur au fost teaurizate sau exportate, a determinat un surplus de numerar în circulație, situație care va fi reglementată prin legislația românească de după martie 1878. În aceste condiții s-a urmărit retragerea rublelor din circulație și în același timp baterea unor monede de argint de 5 lei, monede care urmau să absoarbă cantitatea mare de argint rusesc existentă pe piață.

În vederea retragerii rublelor de argint din circulație, monedele de 30, 20, 15 și 10 copeici nu au mai avut curs legal și obligatoriu în România (MO nr.14 din 18/30 ianuarie 1879), a fost modificat cursul de schimb de la 4 lei la 3,70 și apoi la 3,50 lei (MO nr.258 din 16/28 noiembrie 1880) pentru ca la 27 noiembrie /9 decembrie 1880 rubla să înceteze a avea curs legal urmând a fi primite pentru demonetizare numai la casierile statului până la 31 decembrie 1880/12 ianuarie 1881 la cursul de 3,50 lei o rublă⁸.

Pentru folosirea rublelor de argint primite de pe piață pentru demonetizare, a celor aflate la Ministerul de Finanțe sau la Casa de Depuneri și Consemnațiuni guvernul hotărăște modificarea legii din 14/26 aprilie 1867 și realizarea a unei monede de argint de 5 lei prin legile din 28 martie/9 aprilie 1879 (Lege pentru baterea monedelor de argint în bucăți de 5 lei), 22 iunie/4 iulie 1881 (Lege pentru baterea monedelor de argint în bucăți de 5 lei până la suma de 12.000.000 lei) și 14/26 aprilie 1882 (Lege pentru fabricarea a 18.000.000 lei în monedă de argint de 5 lei)⁹.

Moneda de 5 lei a avut toate caracteristicile monedelor de 5 franci ale țărilor ce făceau parte din Uniunea Latină deoarece s-a dorit ca această monedă să intre în circuitul monetar mondial iar noi să devenim membri ai Uniunii (fapte ce nu s-au realizat). În același timp noua monedă a creat confuzii în structura sistemului monetar românesc deoarece titlul de 900‰ făcea ca pe piață să circule două tipuri de monede principale de argint, celelalte piese având titlul de 825‰.

O primă probă a monedei de 5 lei va fi realizată în 1879. Față de piesa din 1880 această probă prezintă câteva diferențe: pe avers efigia domnitorului este spre dreapta iar numele gravorului este Leopold Wiener iar pe revers, alături de titulatura statului, de stemă, valoare și celelalte semne distinctive (B/ spic de grâu) este prezentat anul 1879¹⁰.

Pe 27 noiembrie 1880 au fost puse în circulație primele monede de 5 lei argint în valoare de 9.000.000 lei. Pe revers, în plan central este prezentată stema României, deasupra ROMÂNIA, dedesubt,

litera B, spicul de grâu și anul 1880 iar în părți, central, valoarea nominală 5 / L, toate aceste simboluri fiind integrate într-un cerc perlat exterior. Pe avers avem inscripția CAROL I DOMNUL ROMANIEI și efigia domnului spre stânga iar de-a lungul cercului perlat exterior este scris numele gravorului, KULLRICH. Moneda are două variante diferențiate de locul unde este scris numele gravorului. La a doua variantă numele gravorului este scris sub efigie¹¹.

Între 1880-1885, perioadă în care au fost topite rublele rusești, au fost bătute la Monetăria Statului din București, 9.540.000 de monede de argint de 5 lei în valoare de 47.700.000 lei ceea ce însemna 82,2% din totalul aflat în circulație. Din această sumă 34.575.800 lei reprezenta suma totală a rublelor retrase din circulație și demonetizate iar diferența de 13.100.000 lei (împreună cu suma de 6.500.000 lei necesară pentru baterea altor valori) a fost procurată din alte surse¹².

Tirajul acestor piese a fost în funcție de solicitările pieței. În anul 1881 s-au bătut un număr de 4.000.000 piese, în 1882 s-au bătut 1.100.000 iar în 1883 se ajunge la 2.300.000 piese pentru ca apoi tirajul să scadă la 300.000 piese în 1884 și la numai 40.000 în

1885¹³. În același timp acest tiraj mare a făcut să apară numeroase variante care astăzi sunt bine cunoscute de specialiștii din domeniu. Pentru anul 1881 sunt cunoscute opt variante, pentru anul 1883 sunt cunoscute trei variante în timp ce pentru anii 1882, 1884 și 1885 avem doar câte o variantă. Există unele diferențe în realizarea unor simboluri de pe avers sau revers însă cele mai multe sunt generate de tipurile de inscripții de pe muchie¹⁴.

După asigurarea necesarului pentru piață emisiunea monetară de 5 lei a fost întreruptă. Mai mult în vederea pregătirii trecerii la sistemul monometalism aur au fost luate măsuri, în 1890, de retragere din circulație și de demonetizare a 5.000.000 piese de 5 lei în valoare de 25 milioane lei¹⁵.

În 1900 au fost retrase din circulație și demonetizate 68.850 de piese în valoare de 344.250 lei însă această acțiune a avut în vedere doar retragerea pieselor uzate deoarece în anul următor au fost bătute un număr similar de piese¹⁶. Această piesă are un diametru mai mare (38mm), a fost bătută la monetăria din Hamburg (deși păstrează în continuare sigla „B”) și este foarte căutată astăzi de colecționari datorită rarității ei.

Ultima piesă de 5 lei de argint a fost realizată în 1906 cu ocazia comemorării a celor 40 de ani de domnie ai regelui Carol I. Această piesă, făcând parte dintr-un set (1 leu, 5 lei, 12 1/2 lei, 20 lei, 25 lei, 50 lei și 100 lei) dedicat acestei ocazii, are caracteristici diferite față de emisiunile anterioare deși păstrează diametrul, greutatea, titlul argintului folosit, cercul perlat exterior și marginea zimțată. Alături de anii „+1866-1906+” pe avers este prezentată efigia spre stânga a regelui din 1906, sub gât fiind inițialele gravorului A.M. iar pe revers alături de valoarea nominală „+5 lei+” este prezentată efigia spre stânga a domnitorului din 1866 iar sub gât numele gravorului A. MICHAUX¹⁷.

Bateria și punerea în circulație a monedei de 5 lei de argint cu titlul de 900‰ a consolidat sistemul monetar național, a revalorizat moneda de argint, a economisit rezervele de aur ale statului, a pregătit condițiile pentru trecerea la monometalismul aur, a asigurat un raport mai apropiat de situația reală dintre monedele de aur și cele de argint și a eliminat din funcția de monedă principală monedele de argint cu valori mai mici de 5 lei¹⁸. În același timp această acțiune a avut și o semnificație politică, sistemului monetar românesc fiind integrat cu cel al țărilor din Uniunea Monetară Latină.

Note :

1. Costin C. Kirițescu, Sistemul bănesc al leului și precursorii lui, vol I, Editura Enciclopedică, București, 1997, p.166-168.
2. Ibidem.
3. Octavian Iliescu, Paul Radovici, Monetele României, Editura Enciclopedică, București, 2004, p.74.
4. Ibidem, p.32.
5. Ioan Dogaru, Catalogul monedelor și bancnotelor românești emise în perioada 1853-1977, București, 1978, p.17.
6. Costin C. Kirițescu, op.cit., p.199.
7. Ibidem, p.200.
8. Ibidem.
9. Aurică Smaranda, Lista cronologică a legiurilor cu privire la emisiunile monetare în România în Buletinul Societății Numismatice Române, anii LXX-LXXIV (1976-1980) nr.124-128, București, 1981 p. 412.
10. Octavian Iliescu, Paul Radovici, op.cit., p.75.
11. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin Oprescu, Monede și bancnote românești, Editura Sport Turism, București, 1977, p 257..
12. Costin C. Kirițescu, op.cit., p.203.
13. Ioan Dogaru, , op.cit., p.18-19.
14. <http://romaniancoins.org/ro5lei1882.html>
15. <http://www.snr-1903.ro/1948-1972/arhiva/10.pdf>
16. Ibidem.
17. Octavian Iliescu, Paul Radovici, op.cit., p.41.
18. http://numismatica.finantare.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=104&Itemid=112

Programul Operațional Comun România - Ucraina - Republica Moldova. Realizări și perspective

Iulian SÂNZIANU

Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova constituie cadrul de lucru pentru implementarea activităților transfrontaliere din cadrul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat (IEVO). Acesta din urmă a fost implementat după ce a apărut evident faptul că nu este previzibilă în viitorul apropiat o nouă extindere de amploare a Uniunii Europene. Pentru a nu apărea discrepanțe și mai mari de dezvoltare între statele de la granițele Uniunii și vecinii lor extracomunitari, pentru a evita apariția tensiunilor inerente acestor diferențe, forurile comunitare alocă sume importante pentru dezvoltarea vecinilor din estul Europei, din Orientul Apropiat și Mijlociu și din nordul Africii, sub forma unui set complex de măsuri reunite sub forma Politicii de Vecinătate. Pentru perioada 2007-2013 Uniunea Europeană alocă acestui program mai mult de 2 miliarde de euro anual. Un procent important al acestor sume revine proiectelor care vizează cei trei vecini europeni ai Uniunii, Republica Moldova, Ucraina și Bielorusia (cu Federația Rusă există acorduri speciale de colaborare). Dintre domeniile care primesc finanțare în cadrul Politicii Europene de Vecinătate se numără sprijinirea dezvoltării economice, accesul pe piața internă a Uniunii și rezolvarea problemelor sociale a statelor respective, dar și obținerea stabilității politice în sensul democratizării, colaborarea în proiecte pentru protejarea mediului și în domeniul cultural (educația și pregătirea profesională a tinerilor și cercetarea în diverse domenii științifice). Din sumele alocate, între anii 2007 - 2010 Republicii Moldova i-au revenit nu mai puțin de 209,7 milioane euro, dedicați consolidării democrației și constituirii unei bune guvernări, creșterii capacității administrative, reformei sistemului judiciar, creșterii economice.

Programul Operațional Comun România - Ucraina - Republica Moldova 2007 - 2013 are ca obiectiv principal "îmbunătățirea situației economice, sociale și cea a mediului înconjurător în aria programului, în contextul unor granițe sigure, prin intensificarea contactelor dintre partenerii de pe fiecare parte a graniței". Cât despre aria de aplicare a programului respectiv, aceasta cuprinde teritoriile întinse în cele trei țări participante: România - județele Suceava, Botoșani, Iași, Vaslui, Galați, Tulcea; Ucraina - regiunile Odessa și Cernăuți; Republica Moldova - întreg teritoriul. Regiunile adiacente acestor zone, participante la proiecte, sunt județul Brăila pentru România, regiunile Ivano, Vinniyska, Frankivska și părți din regiunile Ternopiiska și Khmelnytska pentru Ucraina.

Fondurile alocate prin IEVP corespund celor trei priorități, fiecare cu măsurile specifice. Prioritatea 1 este dedicată creării unei economii mai competitive în zona de frontieră, prima măsură îndreptându-se spre îmbunătățirea productivității și a competitivității zonelor urbane și rurale ale regiunii, cea de a doua progreselor în domeniul transporturilor și rețelei energetice. Prioritatea 2 vizează mediul și pregătirea pentru situații de urgență, anume rezolvarea în comun a aspectelor de mediu și pregătirea pentru situațiile de urgență (măsura 1) și buna gestionare a resurselor de apă și a deșeurilor (măsura a 2-a). În sfârșit, Prioritatea 3 finanțează activitățile people-to-people, sprijină administrațiile locale și regionale, societatea

civilă și favorizează schimburile culturale, sociale și în domeniul educației.

Instituțiile care asigură evaluarea și aprobarea proiectelor depuse, cu diverse atribuții, sunt Comitetul Comun de Monitorizare, Autoritatea Comună de Management și Secretariatul Tehnic Comun, care colaborează, evident, cu instituțiile și organele guvernamentale din țările membre.

În cadrul primului apel pentru depunerea de proiecte în cadrul Programului Operațional Comun (desfășurat în iulie-septembrie 2009) au fost depuse 422 de proiecte, dintre care 266 pe prioritățile 1 și 2 și 156 de propuneri pe prioritatea 3. Dintre acestea au fost aprobate și selectate doar 87 de proiecte, în număr de 25 pentru primele două priorități și 62 de proiecte pentru cea de a treia. Fondurile contractate prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat s-au ridicat la aproape 37 milioane de euro pentru primele două priorități și în jur de 7,5 milioane euro pentru Prioritatea 3.

În decembrie 2011 a avut loc al doilea apel pentru depunerea de proiecte în cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova, dispunând de o alocare financiară de 27 535 879 euro, împărțită în felul următor: 11095974 euro pentru Prioritatea 1, 13908884 euro pentru Prioritatea 2 și 2531021 pentru Prioritatea 3. Cât despre mărimea granturilor, acestea trebuie să fie cuprinse între 100000 și 2500000 euro pentru primele două priorități și între 30000 și 150000 euro pentru cea de a treia. În cazul tuturor celor trei priorități, cel puțin 10% din costurile eligibile ale proiectului trebuie finanțate din resursele proprii. Durata de implementare a proiectelor trebuie să fie cuprinsă între 12 și 24 de luni pentru primele două priorități și între 6 și 18 luni pentru cea de a treia prioritate.

Aprobarea proiectelor propuse în cadrul Programului Operațional Comun presupun respectarea unor reguli stricte de eligibilitate. Pentru ca un proiect să fie aprobat trebuie să implice în mod obligatoriu cel puțin un partener din România și unul din Ucraina sau Moldova. Sunt avantajate proiectele care implică cel puțin câte un partener din toate cele trei state. Așadar trebuie respectat principiul participării cel puțin a unui partener de pe teritoriul Uniunii Europene și a unui partener extracomunitar.

Aplicanții și partenerii acestora pot fi doar persoane juridice non-profit, organizații neguvernamentale sau instituții publice locale, regionale sau centrale. Evident aceștia trebuie să fie înregistrați pe teritoriul unuia dintre cele trei state implicate, iar aria de desfășurare și rezultatele proiectului trebuie să fie localizate pe teritoriul acestora. Aplicanții nu pot acționa ca intermediar al altor organizații în derularea proiectelor, trebuie să se ocupe nemijlocit de pregătirea și managementul acestuia. De asemenea, aplicanții și partenerii trebuie să fie proprietarii locațiilor în care urmează a se desfășura acțiunile prevăzute în proiect sau să aibă contract de închiriere pentru acestea (contract pentru minim 10 ani în cazul în care se achiziționează bunuri imobile sau valoarea totală a bunurilor însumează peste 50000 euro sau doar pe perioada proiectului în cazul în care se achiziționează doar bunuri mobile, în valoare mai mică de 50000 euro). În privința obiectului activităților implicate în proiect, nu pot fi eligibile acțiunile care se materializează în special în acordarea de burse, de sponsorizări pentru diverse cursuri de pregătire, sau cele care au natură politică sau au legături cu producția de tutun, arme de foc, muniții sau băuturi alcoolice distilate. Nu pot fi finanțate, totodată, datoriile anterioare și costurile (dobânzi, comisioane) provenite din acestea, pierderile din schimbul valutar, amenzile sau penalitățile.

1981. Criza datoriei externe a României

- urmare din pagina 1 -

În privința balanței de plăți externe a României comuniste, realizarea echilibrului extern a fost destul de greu de realizat și atunci când s-a făcut a fost cu mari sacrificii. Pentru orice țară dar mai ales pentru o țară în curs de dezvoltare așa cum era România comunistă, industrializarea și modernizarea economiei nu se puteau face decât prin mari importuri de mașini, utilaje, echipamente și tehnologie modernă, cât și importuri de materii prime. Datorită acestui fapt echilibrul extern a rămas un deziderat.

În linii mari, se pot decupa trei perioade în evoluția balanței de plăți:

- 1950-1970 când apelul la resursele externe a fost de proporții reduse, datorită contextului politic internațional;
- Perioada 1971-1981 caracterizată prin folosirea intensă a creditelor externe și apariția crizei datoriei externe;
- Perioada 1982-1989 marcată de restabilirea echilibrului extern prin lichidarea datoriei externe.

Primele două decenii ale regimului comunist au fost marcate de relații economice preponderent cu țările socialiste. Acordurile comerciale anuale aveau în vedere, în principal, o balanță comercială echilibrată, iar acolo unde apăreau solduri negative se conveneau, pentru anul următor, livrări majorate de produse pentru a compensa deficitul. Apelul la credite externe a fost foarte restrâns.

Situația s-a schimbat începând cu anul 1963 când autoritățile de la București au conștientizat că modelul polonez de a contracta credite pe termen lung în Occident pentru modernizarea industriei proprii reprezenta varianta optimă de a menține ritmul creșterii industriale și al investițiilor în această ramură fundamentală a economiei socialiste.

Prim-secretarul P.M.R., Gh. Gheorghiu-Dej exprima destul de realist, în decembrie 1963, noua situație a României și nevoia de schimbare în strategia de dezvoltare: „Pentru a menține ritmul în care mergem noi și a nu apela numai la venitul național va fi nevoie să apelăm la credite”. Esențial pentru România acelor vremuri era să utilizeze conjunctura favorabilă existentă în relația cu țările occidentale: **„că țările capitaliste dezvoltate sunt dispuse să ne dea credite și sigur, nu ne pun condiții politice [subl. ns., L.T.]”**.

„Dacă vrem să menținem un ritm ridicat de creștere a forțelor de producție, să apelăm și la credite pe termen lung. Neapărat trebuie făcut aceasta” indica Gheorghiu-Dej în Biroul Politic. El era convins că „bănci mari capitaliste manifestă tendințe de a lua legătura cu noi. **Ori noi avem nevoie de capital bancar [subl. ns., L.T.]”**.

Succesorul lui Gh. Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceaușescu, nu a făcut decât să continue și să amplifice această strategie economică. În anii '70 apelul la resursele financiare ale băncilor occidentale a luat proporții majore. Impactul asupra echilibrului extern al țării pe termen mediu și lung a fost însă unul nefericit. În contextul economic internațional al vremii marcat de două crize ale petrolului, contul curent al României s-a deteriorat puternic, îndeosebi din anul 1978 (-759 mil. dolari) ajungând în anul 1980 la un deficit de 2.420 mil. dolari. Deși atât importul cât și exportul au înregistrat creșteri consistente între anii 1976-1980, diferențele dintre import și export au devenit tot mai mari în defavoarea celui din urmă. Conducerea de la București a procedat la importuri mari de mașini, utilaje și echipamente moderne, de fabricație occidentală, susținute cu credite externe, de la BIRD sau de la alte bănci din Vest. Ca urmare, datoria externă a crescut vertiginos.

Cea mai mare parte a creditelor pentru dezvoltare au fost

contractate pe termen mediu și lung, însă o parte din aceste credite contractate în anii 1976-1978 au devenit scadente în anii 1980-1981. Datorită sumelor mari care trebuiau plătite creditorilor occidentali, fără a se mai putea face față cu încasările curente din exporturile românești, statul român a ajuns, în primăvara anului 1981, la arierate (întârzieri la plată) care totalizau 1.143 mil. dolari SUA.

Pe lângă aceste întârzieri la plata creditelor, „factura petrolieră” care trebuia achitată de România pentru țițeiul importat la un preț mărit de criza petrolului din 1979 și contractarea de credite pe termen scurt (care au crescut ca pondere de la 4% la 22% în 1980), toate au contribuit la ceea ce economiștii au numit „criza datoriei externe”. Factorul declanșator a ținut tot de contextul extern: Polonia, un stat important al blocului socialist, a intrat, în 1980, în încetare de plăți. Rezultatul nu s-a lăsat prea mult așteptat: băncile occidentale au devenit foarte prudente în relația cu țările din CAER, tăindu-le, practic, accesul la finanțare.

Deși conducerea „superioară” a României a fost sfătuită să înceapă discuții cu toți creditorii occidentali pentru reeșalonarea datoriei externe, tocmai pentru a preîntâmpina o previzibilă încetare de plăți, Nicolae Ceaușescu a refuzat sau a amânat orice dialog pe această temă. Inevitabilul s-a produs în toamna anului 1981, iar statul român a fost nevoit să pornească negocieri cu FMI și cu băncile occidentale creditoare.

Trebuie spus că cei care răspundeau de finanțele țării nu aveau experiența unor astfel de negocieri, fiind pentru prima dată când România cerea o reeșalonare a datoriilor. Există însă un mare avantaj, singular în cadrul blocului comunist, acela că România era membru cu drepturi depline la FMI, Banca Mondială, Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare. România era singura țară din Est care avea această calitate și un capital social de peste 500 de milioane de dolari.

Poziția României în cadrul FMI nu era neglijabilă. La finele lui 1981, FMI avea 145 de țări membre, iar sumele depuse în acel moment în cadrul Fondului atingeau 60.000 de milioane de DST-uri (drepturi speciale de tragere) ceea ce era echivalent cu cca. 600 miliarde \$. Voturile fiecărei țări erau direct proporționale cu procentajul rezultat din capitalul social de peste la totalul capitalului FMI. Pentru exemplificare, în 1982, SUA aveau 19,64%, Anglia 6,80%, Franța 4,51%, RF Germania 5,08%, Japonia 3,92%, Canada 3,20%, Italia 2,94%, RP Chineză 2,84%, Suedia 1,09%, Iugoslavia 0,68%, România 0,61%. Astfel, țara noastră, după capitalul depus, se situa pe locul 31, după noi, cu capitaluri mai mici, fiind un număr de 114 țări printre care: Coreea de Sud, Emiratele Arabe, Grecia, Israel, Portugalia, Turcia ș.a.

Funcționarea FMI era asigurată de un Consiliu al reprezentanților țărilor membre, un Consiliu de administrație format din 22 de membri și un director general. Cu sediul la Washington, FMI era condus în fapt de Consiliul de administrație în care cinci țări aveau câte un reprezentant permanent: SUA, Anglia, Germania, Franța și Japonia. Ceilalți 16 reprezentanți erau aleși pe câte doi ani, fiecare reprezentând un număr de țări.

În 1982, director general al FMI, era Jacques de Larosiere, de origine franceză. A fost cel care a întins o mână prietenoasă reprezentantului României în acel moment dificil, Petre Gigea. Acesta a deținut și poziția de ministru al Finanțelor din februarie 1981 până în august 1986.

Politica și statutul FMI permiteau acordarea de împrumuturi țărilor membre, la cerere, atunci când se aflau într-o situație financiară grea. Baza unui astfel de împrumut era un program stabilit de comun acord, confirmat de o scrisoare de

intenție a guvernului respectiv, concretizat într-un aranjament „stand-by”. Avantajul acestor împrumuturi era, în primul rând, dobânda mai mică decât cea care se plătea pe piețele financiare internaționale și comisionul unic de 0,5%. Cuantumul creditului era stabilit întotdeauna în DST-uri, convertite, de obicei, în dolari. În 1982, un DST era echivalent cu 1,16 dolari SUA. De regulă, împrumutul se acordă în rate, la termene stabilite anterior, în funcție însă de îndeplinirea anumitor măsuri convenite în acordul „stand-by”, verificate riguros de FMI la fața locului.

Măsurile cerute de FMI țărilor care solicită ajutor financiar au fost și sunt deseori foarte dure, pornind de la regulile economiei de piață: liberalizarea prețurilor, eliminarea oricăror subvenții de către stat, restrângerea cheltuielilor statului cu administrația, educația, sănătatea etc. Statistic, aplicarea acestor măsuri de către statele care au semnat acorduri cu FMI a condus în 98% din cazuri la proteste violente ale populației și manifestări de stradă. După opinia mai multor economiști români și străini, FMI, prin aceste cerințe, contribuie la dezetimizarea economiei, promovând extinderea economiei libere de tip american la nivel mondial.

România, de la începutul anilor '80, a fost printre puținele țări unde aceste demonstrații nu au avut loc datorită regimului foarte strict de supraveghere a populației și acțiunilor de prevenire desfășurate de Securitate. Aflată la al doilea acord de împrumut cu FMI (din cele trei câte au existat în perioada 1975-1989), România a îndeplinit aproape în totalitate măsurile convenite, primind în total un credit de 1,5 miliarde de dolari, acordat în trei tranșe semestriale. Etapele pentru obținerea împrumutului, după cum scrie în amintirile sale Petre Gigea, au fost cele care se aplică și în prezent: semnarea de către guvernul român a unei scrisori de intenție, elaborarea apoi a unui memorandum economic, un plan de măsuri, iar la final acordul de împrumut „stand-by”. Toate aceste documente au fost negociate și elaborate împreună de către reprezentanții ai guvernului român și o echipă a FMI prezentă la București. În urma negocierilor „grele și dure” în descrierea lui Petre Gigea, negociatorul șef, din partea României, s-a ajuns la concluzia că nu trebuia aplicată o terapie de șoc, ci una graduală prin majorarea prețurilor și tarifelor pentru populație, precum și prin reducerea cheltuielilor bugetare din administrație, educație, sănătate, cultură etc. Concret, măsurile convenite în acel „program de ajustare” vizau creșterea prețurilor interne la combustibili (gaze, cărbune, benzină, motorină), energie electrică, reducerea subvențiilor în industrie și agricultură, (de pildă, în industria textilă erau reduse subvențiile pentru uniforme școlare și îmbrăcămintea pentru copii), reducerea importurilor, îndeosebi a celor petroliere, creșterea dobânzilor bancare, devalorizarea leului prin modificarea raportului leu-dolar, reducerea deficitului balanței comerciale și, în final, reglementarea plăților la arierate către băncile occidentale. Împrumutul de 1,5 miliarde dolari pe care l-a obținut România, la o dobândă de 3,5% anual (dobânda pe piețele financiare era peste 7%), alături de acordul semnat cu FMI era o garanție pentru întreaga comunitate internațională, fie că era vorba de bancheri sau guverne occidentale, că statul român își va respecta obligațiile financiare.

Prin intermediul Clubului de la Paris al Țărilor Creditoare (instituție creată în 1956 și care cuprindea 19 state dezvoltate) și cu ajutorul Franței, România a reușit să dezamorseze criza datoriei externe. Au fost purtate lungi discuții cu FMI, cu Clubul de la Paris, cu Clubul de la Londra, reprezentând marile bănci comerciale, cu câteva guverne care au garantat credite pentru România. Discuțiile au avut ca

rezultat unele reeșalonări. Dar guvernul de la București a fost somat să plătească urgent toate datoriile pe termen scurt (până la un an). FMI a oferit, în schimb, câteva facilități de finanțare cât și sprijin în restructurarea creditelor externe. La masa negocierilor au fost reeșalonate credite scadente în anul 1982 (2,7 miliarde dolari) și 1983 (770 milioane dolari).

Programul de „ajustare structurală” convenit cu FMI a fost implementat de autoritățile de la București cu succes, balanța de plăți devenind excedentară încă din anul 1982. Deși se avea în vedere o reeșalonare a plăților și pe anul 1984, aceasta nu a mai fost necesară, situația contului curent permițând plata la timp a tuturor scadențelor externe.

Din nefericire, somația de a plăti urgent toate datoriile pe termen scurt (percepută la vârful nomenclurii drept amestec în treburile interne) l-a enervat pe Nicolae Ceaușescu care a hotărât ca România să achite integral datoria externă. **Rezultatul a fost pozitiv din punct de vedere al scăderii datoriei externe și al credibilității României pe piețele financiare, dar pentru economia românească această decizie a fost o lovitură de grație.** Importul de materii prime și îndeosebi, cel de tehnologii moderne a fost redus drastic ceea ce a condus la scăderea calității produselor industriale dar și la o funcționare defectuoasă a majorității întreprinderilor românești. La acestea se adaugă scăderea abruptă a nivelului de trai al populației, multe din bunurile de consum care ar fi trebuit să se găsească pe piața internă fiind exportate.

Pentru a scurta perioada plății datoriei externe, Nicolae Ceaușescu a decis să fie vândută pe piața occidentală o cantitate de 80 de tone de aur din tezaurul BNR. Această cantitate urma să fie răscumpărată după ce datoria externă ar fi fost lichidată. În prima parte a anului 1987 aurul era vândut și erau încasați deja peste un miliard de dolari SUA, sumă care imediat a fost utilizată la plata creditelor externe, la care se plăteau dobânzi între 7-11%.

Deși în anii următori rezerva valutară ar fi putut asigura răscumpărarea aurului vândut, până în decembrie 1989, doar 21 tone din aurul vândut a fost răscumpărat.

Gheorghe Stroe, fost director al Băncii Române de Comerț Exterior și vicepreședinte al CSP în momentul respectiv, cataloga gestul de a vinde aurul din tezaurul țării drept o „eroare”, acest gen de măsuri fiind aplicate doar în caz de calamități sau războaie. Această greșeală a fost dublată, în opinia aceluiași economist, de cea de-a doua decizie prin care, aurul vândut a fost răscumpărat doar parțial.

În anii 1987-1988 au fost plătite în contul datoriei externe sume exorbitante: 356 mil. dolari în anul 1987, 4.252 mil. dolari în 1988 și 1.790 mil. dolari în 1989.

La 31 martie 1989 s-a încheiat rambursarea datoriei externe. La finele anului 1989, în conturile bancare ale României existau disponibilități de 1,8 miliarde dolari SUA iar de la câteva țări în curs de dezvoltare, erau de încasat creanțe de 2,9 miliarde dolari SUA. În decembrie 1989, România, practic, nu mai avea datorie externă.

Ne-a folosit acest lucru? Din nefericire, nu.

Plata anticipată a întregii datorii externe a fost una dintre cele mai neinspirate decizii economice dinainte de decembrie '89. A fost, după opinia unui avizat, Adrian Vasilescu, o încălcare a regulilor bancare drastic sancționată de reprezentanții pieței financiare internaționale.

Pentru o perioadă de 15 ani, România a fost scoasă din circuitul mondial al capitalului. Consecințele acestei carantine financiare s-au resimțit vreme îndelungată iar economia României a devenit și mai închisă decât fusese până atunci. După „euforia debitorului” din anii '70, a urmat disperarea plății anticipate a tuturor datoriilor externe prin mijloace, de asemenea,perate, incluzând până și vânzări masive de produse alimentare și de aur. Urmarea a fost vlăguirea economiei dar și a populației.

Și ce-a urmat, nu a fost deloc încurajator. **Rezerva adunată în 1989, de 1,8 miliarde de dolari, a fost epuizată în numai câteva luni din 1990, când s-a produs o nouă inversare în balanța comercială a României: au scăzut exporturile și au crescut masiv importurile. Și iarăși, camera valutară a rămas aproape goală. În vara anului 1992, România a ajuns din nou în pragul încetării de plăți.**

RĂSFOIND ÎN ARHIVE

ATUNCI CA ȘI ACUM...

Ne crucim când citim sau vedem diferențele de salarii dintre truditarii României de astăzi. Documentele vremurilor, consultate, ne spun că și în trecut, chiar la începutul îndepărtării de epoca capitalismului acaparator și a intrării noastre în era socialismului fără biruințe care se credeau a fi strălucitoare, cam tot la fel era.

Citesc documentul nr. 17032 din 29 martie 1945 care recunoștea numirea prea-cucernicului preot Ioan Marina în postul de vicar al Sfintei Mitropolii a Moldovei pe data de 30 martie 1945, când în Monitorul oficial al României nr. 74-bis se publica decizia respectivă, fiind retribuit cu 16.200 lei lunar.

Alăturat citesc, în „Compania Specială de Pază”, organizată de M.A. I. se prevedea o indemnizație de 40.000 lei lunar de persoană necăsătorită și de 50.000 lei lunar pentru persoane căsătorite, fără copii, 60.000 lei pe lună pentru persoane căsătorite, cu copii, care prestau serviciu.

Subofițerii primeau o indemnizație de 20.000 lei lunar, ofițerii până la gradul de căpitan 30.000 lei, iar căpitanilor 50.000 lei lunar (Monitorul oficial nr. 110 din 18 mai 1945).

În Monitorul oficial nr. 142 din 27 iunie 1945 se informa că la Prefectura Poliției Capitalei se angajau informatori cu diurne lunare de 40.000 lei, dar erau angajați și cu diurne lunare de 55.000 lei (Monitorul oficial nr. 152 din 9 iulie 1945). La 19 iulie 1945 în Monitorul oficial nr. 161 se anunțau angajări de dactilografe cu diurnă fixă lunară de 39.000 lei, telefonistă cu 32.000 lei, om de serviciu cu 32.000 lei și o spălătoreasă tot cu 32.000 lei lunar.

La 3 august 1945, Prea-cucernicia Sa preot Ioan Marina era confirmat pe data sfințirii într-o arhierie, în postul de arhieriu vicar, trecut de la Sfânta Mitropolie a Olteniei la Sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei, retribuit cu un salariu bugetar de 27.000 lei lunar (Monitorul oficial nr. 176 din 6 august 1945).

Se pot trage concluziile de fiecare cititor în parte.

Ion N. OPREA

Dublul debut absolut al lui Nichita Stănescu

În aceeași săptămână, la distanță de patru zile, în două publicații din două orașe, a debutat Nichita Stănescu, respectiv, la Cluj-Napoca, în „Tribuna” (I, 6, duminică 17 martie 1957, p.5), și, la București, în „Gazeta literară” (IV, 12/158, joi 21 martie 1957, p.3), ambele reviste fiind organe de presă ale Uniunii Scriitorilor din România.

„Nașul” său literar a fost Prof.univ.dr. Dumitru Micu, istoric și critic literar din București, care a intermediat publicarea poeziilor.

În „Tribuna” (Ioanichie Olteanu – Red.Șef.), i-au apărut, în grupaj, trei poezii (*Au fost oameni mulți, La lemne, Pământ!*), alături de un alt grupaj de versuri semnat de Ion Rahoveanu, pe o pagină dedicată aniversării a unei jumătăți de secol de la Răscoala țăranilor din 1907.

În „Gazeta literară” (Zaharia Stancu - Director), i-a apărut într-o casetă, împreună cu versuri de Tiberiu Uta și Ion Brad, textul unei singure poezii (*1907*), grupaj închinat aceluiași eveniment menționat.

Toate cele patru creații fac parte din caietul manuscris olograf titrat *Cântece la drumul mare*, editat sub titlul *Argotice* (Editura Românul, București, 1992, 158 p.; Ediție alcătuită, îngrijită și prefațată de Doina Ciurea), conținând 125 poezii transcrise de autor între 1955-1960. Anterior, Constantin Crișan a introdus, în albumul *Frumos ca umbra unei idei* (1985), doar textele poeziilor *Au fost oameni mulți și Pământ!*

În ediția *Opere* (Editura Univers Enciclopedic, București, vol.I-VI, 2002-2005, 8.500 p.) pe care am alcătuit-o în cadrul Colecției „Opere fundamentale”, coordonată de acad. Eugen Simion sub egida Academiei Române, aceste poezii, precum și altele abandonate în periodice, formează corpusul vol. III, însoțite de note, comentarii și variante.

Reproducem o variantă neinclusă în ediția de mai sus, olografă, datată **noiembrie 1956**, titrată *Doja*, la cea publicată *Pământ!*, iar în caietul manuscris: *Cântec despre Doja*. Această variantă inedită se află în colecția de manuscrise a Bibliotecii Academiei Române din București.

George Bacovia. „Umbra”

Poezia *Umbra* a apărut, mai întâi, în revista băcăuană „Ateneul literar” (I, 4, iunie 1925, p.3), și reprodusă întocmai în vol. *Scânteii galbene*. Poesii (Bacău, Tipografia Minerva, 1926, p.25).

Ulterior, atât în periodice („Căminul nostru”, Bacău, III, 1-2, ianuarie-februarie 1928, p.17; „Revista scriitoarelor și scriitorilor români”, București, III, februarie 1929, p.25), cât și în volumele scoase în anii 1929, 1934, 1944, 1956, 1957, 1978, cu excepția a două intervenții minore în „Revista scriitoarelor...”, poezia a fost reprodusă identic ca la prima apariție.

În cartea sa titrată *Bacovia. Viața poetului* (București, EPL, 1962, p.123), Agatha Grigorescu-Bacovia face precizarea că poezia aceasta i-a fost lecturată de către poet în vara anului 1921, în camera din București ocupată de el în locuința fratelui Eugen Vasiliu, în prezența lui Aurel Savela, cumnat cu celălalt frate – Constantin. Pe atunci, George Bacovia avea fața tumefiată de o eczemă.

În nici una dintre edițiile postume ale volumelor de poezii bacoviene (nici în cea alcătuită de subsemnatul sub egida Academiei Române, *Opere*, București, 2001, Univers Enciclopedic, p.87, 771-772), nu a fost menționată existența vreunei variante olografe.

De curând, în colecțiile Muzeului Literaturii Române din Iași, am depistat un manuscris olograf bacovian (nr.inv.9766) aflat pe o cartolină ilustrată *Made in Italy. Proprieta Artistica A. Scrocchi – Milano*, reproducând tabloul *Venezia. Sul Molo*, cu semnătura indescifrabilă a pictorului, dedicată *Domnișoarei Agatia Grigorescu*, căreia îi lipsește adresa și datarea. Iată varianta consacrată în volume:

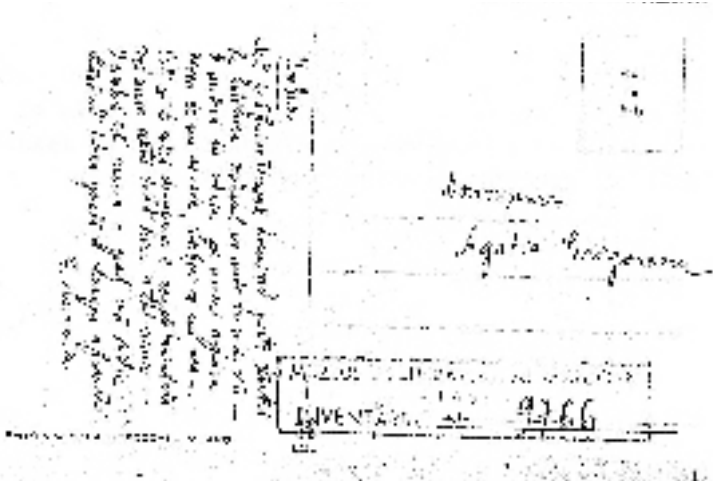
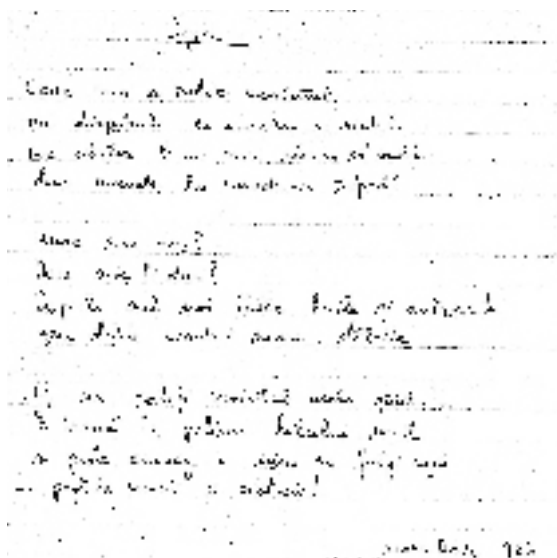
Umbra

Mă prăfuișe vântul dormind peste hârtii...
Se întindea noianul de unde nu mai vii;
O umbră, în odaie, pe umeri m-apăsa –
Vedeam ce nu se vede, vorbea ce nu era.

5. – Poți să te culci, e ora și noaptea-ntârziată,
Vei scrie, altă dată, orice, și tot nimic.
O umbră ești acuma, și pot să te ridic,
Lăsând odaia goală, și lampa afumată...

În varianta mss., apar următoarele diferențe inițiale: v.3: *O umbră în odaie pe umeri apăsa*; v. 4: *Vedeam ce nu se vede, vorbea ce nu era...*; v.5: *Poți să te culci de-acuma e noaptea'naintată*; v.7: *O umbră ești acuma și pot să ridic*.

Varianta aceasta inițială ne dovedește faptul că George Bacovia era un perfecționist, de altfel cum se poate constata în întregul său laborator de creație nu îndeajuns de pus în evidență de exegeții săi.

Bunuri culturale de patrimoniu din colecția Școlii cu cl. I-VIII „I. Agarici” Muntenii de Sus

- urmare din pagina 1 -

mai 2010- expoziția organizată la Școala cu cl. I-VIII "I. Agarici" Muntenii de Sus, județul Vaslui, în cadrul proiectului multilateral Comenius "Roots and wings", partenerii proiectului fiind școli din Italia, Grecia, Ungaria); **septembrie-decembrie 2010** organizarea colecției muzeografice ca o **expoziție permanentă** într-o anexa a bisericii "Sfinții Petru și Pavel" din Satul Nou, comuna Muntenii de Sus, județul Vaslui, expusă sistematic după criterii științifice la care au contribuit și elevii cercului "Tradiție și Istorie locală" de la Școala cu cl. I-VIII "I. Agarici", Muntenii de Sus.; **26 decembrie 2010**- vernisarea „Colecției de etnografie și istorie Satu-Nou”, în cadrul bisericii „Sfinții Petru și Pavel din localitate; **28 iunie 2011**- organizarea expoziției temporare „Muzeu în conștiința mea” în cadrul instituției;

Faptul că expoziția permanentă beneficiază din septembrie 2010 de un spațiu propriu și adecvat în cadrul bisericii "Sfinții Petru și Pavel" din Satul Nou, comuna Muntenii de Sus, județul Vaslui, este rodul colaborării fructuoase cu preotul paroh Vasile Buruiană care organizase un colț muzeistic modest de factură etnografică încă din anul 2006 când a avut loc sfințirea bisericii.

Obiectivul principal de activitate a "Colecției de etnografie și istorie Satu-Nou" îl reprezintă colecționarea, păstrarea, valorificarea zestrei etnografice, folclorice și istorice a localității Satu-Nou, comuna Muntenii de Sus, județul Vaslui.

Ca parte teoretică a acestor preocupări este de remarcat faptul că muzeul școlar face deja obiectul unor lucrări științifice de valoare scrise și publicate, lucrări existente în biblioteci și

muzeu din țară: Gianina Cristina Chirilă, „Istoria muzeelor din Moldova (până în 1945)” Editura Pim, Iași, 2008; Gianina Chirilă, „Muzeul școlar de etnografie și istorie din Muntenii de Sus” județul Vaslui în "Cercetări istorice", Anul III, nr. 6, sept 2009, p.22-23; Gianina-Cristina Chirilă, „Muzeul școlar de etnografie și istorie din Muntenii de Sus” în "Acta Moldaviae Meridionalis", nr. XXVIII-XXIX, 2007-2008, vol. II, Vaslui, p. 378-381; "Activitatea muzeistică din județul Vaslui după cel de-al doilea război mondial" (lucrare gradul I), „Muzeu și colecții din județul Vaslui” Editura Media Sind, Vaslui, 2011.

Tematica expozițională a "Colecției de etnografie și istorie Satu-Nou" cuprinde etnografie și istorie locală, prezentând evoluția comunității satești din zonă, din punct de vedere istoric, etnografic, spiritual etc.

Scopul expoziției este de a evidenția rolul educativ al muzeului în viața spirituală a individului și a comunității, de a îmbogăți patrimoniul spiritual local prin valorificarea zestrei culturale inestimabile a satului tradiționalist.

Cele mai valoroase și reprezentative piese fac parte din colecțiile:

1. Iconografică care cuprinde icoane pe lemn de factură lipovenească și bizantină din secolul al XIX-lea, obiecte de patrimoniu de o deosebită valoare reprezentând: "Învierea Domnului" (34x44 cm), "Sfinții" (35x40), "Maica Domnului" (44x37), "Maica Domnului cu pruncul" (25x35) și "Sfinții Petru și Pavel"(25x30);

2. Documentaristică, cuprinzând „Brevetul” din 24 iunie 1941 prin care se acordă „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918”, soldatului Târnoveanu Ioan din Regimentul 65 Infanterie; „Brevetul” din 30 decembrie 1940 prin care se acordă "Medalia <Victoria> a marelui războiu pentru civilizație 1916-1921", soldatului Târnoveanu Ioan din Regimentul 65 Infanterie; "Brevetul provizoriu" din 30 decembrie 1941 prin care se acordă soldatului Duluman Vasile din Regimentul 7 Racova Nr. 25 Infanterie, medalia „Bărbăție și credință post mortem pentru fapte de arme săvârșite pe câmpul de luptă în războiul contra URSS până la data când a căzut mort."

3. Numismatică și medalistică cuprinzând peste 100 de monede și bancnote cele mai vechi fiind o liră din 1731 și un creițar din 1816 și medalia „Bărbăție și credință” (1941-1945).

Despre colecție Dumitru Bentu, deputat de Vaslui, a prezentat la 24 iunie 2008 în cadrul ședinței Camerei Deputaților, o declarație politică intitulată

Icoană de factură bizantină, pe lemn, reprezentând "Sfinții" (sec. al XIX-lea)

Colecția de etnografie și istorie Satu-Nou, comuna Muntenii de Sus, județul Vaslui

„Muzeul” în care preciza: *Stimați colegi, în comuna vasluiană Muntenii de Sus, a fost înființat un muzeu în miniatură al Țăranului Român. Născut din fascinația pentru istoria satului a profesorului Gianina Chirilă, instituția respectivă nu numai depozitează la modul propriu, ci este concepută și cu o pronunțată funcție educativă. Vernisată cu ocazia "Zilei internaționale a muzeelor", pe 18 mai 2008, colecția respectivă se constituie într-un element de mare profunzime existențială...să ne amintim despre ei cu recunoștința datorată celor care sfințesc locul.*³

Am încercat și am reușit prin acest nucleu muzeistic să păstrez spiritul unei epoci care a început să dispară, cu atât mai mult, cu cât „mai toată lumea se ocupă astăzi, cu atâta aprindere, numai de cele dintâi nevoi și de ultimele noutăți, în tot vâlmășagul timpului care se precipită ca niciodată (...), va părea, poate, foarte curios multora să se mai găsească totuși și de aceia cari, fără a ignora cu desăvârșire vremea prezentă (...), se refugiază aproape cu totul într-un cerc de preocupări și indeletniciri pur ideale (...).”⁴

Acolo unde există preocupare și pasiune, comorile etnografice ar trebui puse în valoare și păstrate cu sfințenie în folosul simbolic al comunităților sătești, care ar trebui să fie conștiente că nevalorificându-și trecutul riscă să își piardă identitatea.

Note:

1. Gianina-Cristina Chirilă, *Muzee și colecții din județul Vaslui*, Editura Media Sind, Vaslui, 2011, p. 7.

2. Idem, *Istoria muzeelor din Moldova (până în anul 1945)*, Editura Pim, Iași, 2008, p. 203.

3

<http://www.cdep.ro/pls/steno/>

4. I. Andrieșescu, *Un muzeu într-un sat*, în *Neamul Românesc*, an XIII, nr. 181, 3 iul. 1918, p. 1-2.

Bibliografie:

Gianina-Cristina Chirilă, 2011, *Muzee și colecții din județul Vaslui*, Vaslui, Editura Media Sind, p. 7.

Idem, 2008, *Istoria muzeelor din Moldova (până în anul 1945)*, Iași, Editura Pim, p. 203.

Ion Andrieșescu, 3 iul. 1918, *Un muzeu într-un sat*, în *Neamul Românesc*, an XIII, nr. 181, p. 1-2.

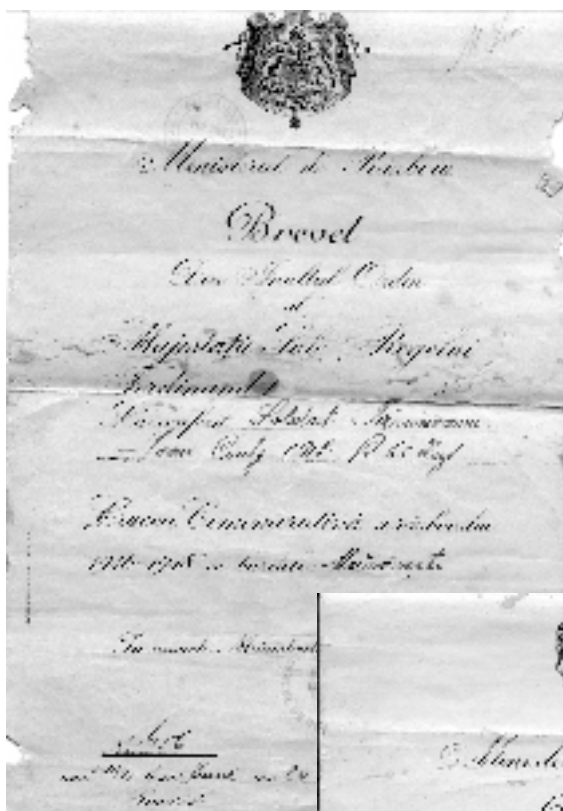
<http://www.cdep.ro/pls/steno/>

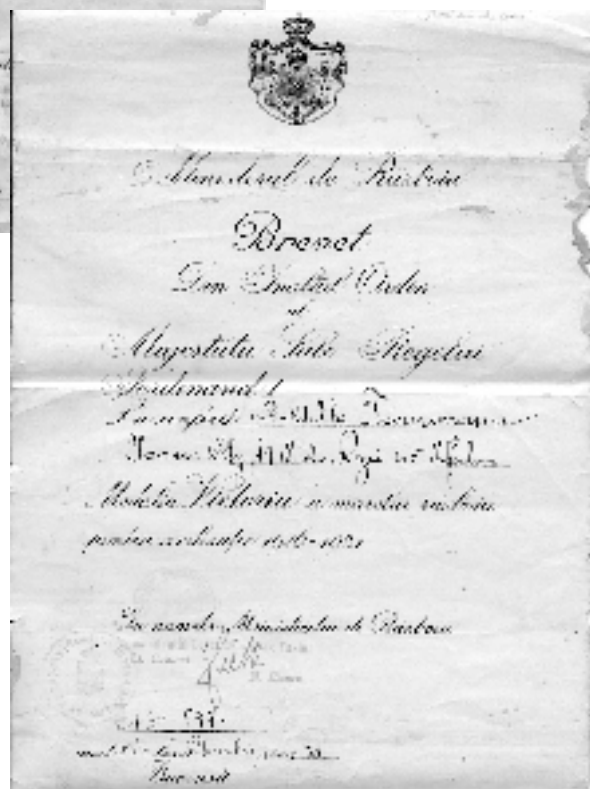
Icoană de factură bizantină pe lemn reprezentând-o pe “Maica Domnului”

Icoană lipovenească pe lemn reprezentând-o pe “Maica Domnului cu Pruncul” (sec. al XIX-lea).

Brevetul din 24 iunie 1941 prin care se acordă „Crucea comemorativă a războiului 1916-1918”, soldatului Târnoveanu Ioan din Regimentul 65 Infanterie.

Brevetul din 30 decembrie 1940 prin care se acordă “Medalia <Victoria> a marelui războiu pentru civilizație 1916-1921”, soldatului Târnoveanu Ioan din Regimentul 65 Infanterie.

Dan Horgan, meșter iconar

Dan RAVARU

Prin întortochiate cărări etimologice, plecând din latină, călătorind prin germană și maghiară, "magister" a devenit, în română, "meșter", transferând în alt orizont conceptele de cunoaștere, pricepere, măiestrie și, mai ales, capacitatea de a le transmite și altora. Aceasta este și titulatura pe care și-o acordă Dan Horgan, adăugând și "popular", titulatură susținută prin lucrări realizate în acest domeniu, dar și prin îndelungate practici la Muzeul Satului și, tangențial, prin profesia sa de zi cu zi. Însă, referitor la această autodefinire, mai intervine un element, fiind vorba de o calitate tot mai rar întâlnită, modestia. De fapt, Dan Horgan este, totodată, pictor, un artist autodidact, așa cum au fost mulți din această categorie, studiile academice asigurând doar notorietate publică, valoarea intrinsecă rămânând apanajul fiecărei personalități, în funcție de talentul înnașcut.

Ultima prezență expozițională a lui Dan Horgan, după un lung șir anterior, de multe ori sub egida Centrului Județean pentru Conservarea și Valorificarea Culturii Tradiționale, s-a petrecut la Casa Corpului Didactic, în organizarea doamnei-director Gica Ursanu și sub semnul apropierii sărbătorilor pascale, constând într-un regal de icoane.

Realizarea artistică a acestor obiecte de cult, originea, existența și funcționalitatea lor implică o problemă deosebit de complexă. Au existat, și mai există, încă, voci care le

consideră străine de creștinism, agitând în mod fals porunca veterotestamentară "Să nu-ți faci chip cioplit.". Dar acest comandament rămâne în sfera iudaismului (și a islamismului), creștinismul, prin dubla natură a lui Iisus Hristos, divină și umană, spirituală și materială, implică o viziune cu totul nouă. De altfel, tocmai chipul lui Hristos, transmis plastic prințepelui de Edessa și imprimat pe marama folosită de Sfânta Veronica, pentru a șterge chipul însângerat și înlăcrimat, a stat la originea primelor reprezentări creștine descoperite, alături de elemente simbolice, în catacombele Romei. Denumirea de icoană provine din greaca veche, în care "eikon" însemna o imagine care înlocuiește prezența dorită a cuiva drag, spre deosebire de "eidolon" - arătare, nălucă, fantomă, de unde idol. Esențială, însă, pentru icoană, în actuala accepțiune creștină, este natura sa dublă, ca și în cazul lui Iisus Hristos: materială prin suportul fizic al realizării artistice, și spirituală, aducând între noi sfințenia persoanei reprezentate, substituind-o în percepția noastră. De aceea, așa cum mănăstirile și bisericile sunt, în primul rând, lăcașuri de cult și în al doilea rând monumente de artă sau istorice, la fel icoanele sunt mai întâi acte de credință și, în al plan, opere artistice.

Icoanele expuse de Dan Horgan au fost structurate în două secțiuni: "de vatră" și "pe sticlă". Cea dintâi categorie o putem considera inedită, în sensul cunoașterii, pentru spațiul

nostru cultural, pe plan național icoanele de vatră fiind foarte puțin știute, adevărate rarități muzeistice, practic sunt pe cale de dispariție. Geneza lor este legată nu numai etimologic de vatră, cuvânt de origine dacică, desemnând partea casei, considerată sacră din cele mai vechi timpuri și de care erau legate numeroase ritualuri. A fost firesc faptul ca, în creștinism, acestea să fie îmbogățite prin prezența unor icoane de o factură aparte. Ele erau confecționate mai mult sau mai puțin rudimental, reprezentau sfântul preferat al stăpânului locuinței, păzitor de orice rele, în primul rând de duhurile dușmănoase care ar fi putut intra pe horn.

Dan Horgan, specializat în prelucrarea artistică a lemnului, a reînviat tradiția, confecționând și prezentând în expoziție mai multe icoane de vatră. Mai întâi, a știut să aleagă cele mai potrivite materiale, adică lemn de esență tare, fag, stejar. A urmat redarea imaginilor sacre, create prin **intarsii**, desenul realizat prin acestea respectând tradiția populară, străină de regulile academice, proporțiile și raporturile dintre componente fiind date exclusiv de cel care își confecționa propria icoană de vatră, conform viziunii personale, după care își alegea și sfântul ocrotitor. Icoanele de lemn expuse au fost concepute în așa fel încât să reproducă și aspectul provenit din șederea îndelungată în fum.

În prim-plan s-au situat ca prezență icoanele pe sticlă care, din secolul al XVII-lea, au intrat, și ele, în tradiția românească. Originea lor rămâne, încă, discutabilă. După unii, pictura pe sticlă ar fi fost practică sporadic, încă din Antichitate, de către greci. Oricum, în Transilvania a existat o influență a vitraliilor de la bisericile catolice, iar în zona Clujului s-au așezat cehi din secta habarilor, care obișnuiau să picteze pe sticlă. În aceeași zonă se găsește mănăstirea Nicula, unde s-a constituit o adevărată școală a icoanelor pe sticlă. Apariția sa pare să fi fost favorizată și de existența în apropiere, la Ghierla, a unor meșteri armeni specializați în fabricarea sticlei.

Pe lângă preluarea materialului, Dan Horgan va respecta strict caracteristicile școlii de la Nicula, dar sub aparența reproducerii, putem sesiza existența unor viguroase trăsături originale. Modul de interpretare dominant rămâne cel al creștinismului popular, specific pentru români. Se iese, astfel, din canoanele picturii bizantine, care avea reguli foarte stricte privind proporțiile, de exemplu între cap și trup trebuia să existe

raportul 1 la 7, sau existau indicații cromatice privind redarea unuia sau altuia dintre personajele Vechiului sau Noului Testament. Multe dintre contururi se apropie de pictura naivă, redând cu sinceritate artistică antipatia sau simpatia pentru un personaj sau altul. Apar, astfel, cu deosebită frecvență Sfântul Gheorghe, în scena clasică a uciderii balaurului, sfinți de mare

popularitate ca Haralambie, desigur, Iisus Hristos, dar mai mult și mai mult, Maica Domnului în cele două ipostaze de bază: "Theotokos", adică Născătoarea de Dumnezeu, și "Eleousia", respectiv Milostiva, când se roagă pentru păcatele oamenilor. De icoana Maicii Domnului sunt legate numeroase tradiții, cea mai impresionantă fiind cea de la mănăstirea Nicula, locul de origine al icoanelor românești pe sticlă. În 1694, timp de douăzeci și șase de zile, o astfel de icoană a lăcrimat mereu, fapt consemnat cu toată seriozitatea de un grup de ofițeri austrieci.

Contrațicând, iarăși, canoanele bizantine, Dan Horgan excelează în luminozitate, în culori calde și vii, care imprimă o notă de optimism funciar icoanelor sale, departe de tonul mohorât al celor încadrate în vechi reguli, străine, undeva, de mentalul nostru. Artistul și meșterul popular din Bârlad are preocupări largi în domeniul artei tradiționale. Se preocupă de confecționarea măștilor, folosind ca materiale de bază lemnul și textilele, reușește să realizeze și frumoase încondeieri ale ouălor, domeniul considerat prioritar feminin, nu îi este străin nici arta mărtișoarelor.

Oricând și oriunde Dan Horgan evocă tradiția și conservarea sa și, suntem convinși că va realiza obiective statornice și prețuite în timp, asemenea perenității acesteia.

Solești - Lucru, zâmbet și lacrimă de istorie

- urmare din pagina 1 -

Șezătorile se organizau în special pentru torsul lânii sau al cânepii. Aici, femeile și fetele prezente, cântau cântece satirice, spuneau snoave, povești, ghicitori, jucau tot felul de jocuri distractive, dar nu uitau nici să povestească tot ce se vorbea prin sat despre „unii și alții”. Se mâncau boabe de porumb gazdă, fructe uscate, nuci, alune și alte bunătăți pregătite de gazdă, sau aduse de celelalte femei. Pentru ca la șezătoare să participe și flăcăii, se executau o serie de practici prin care aceștia erau aduși la casa unde avea loc întâlnirea. În repertoriul obiceiului găsim cântece de cătanie, de înstrăinare, satirice, dar și jocuri care stârneau hazul celor prezenți. Pentru tinerii satelor, șezătoarea reprezintă o experiență existențialistă fundamentală, cu caracter social accentuat, având ca finalitate căsătoria. Aici fetele și feciorii se cunosc, leagă prietenii și de cele mai multe ori, acestea duc la căsătorie.

La Solești, nu a fost nicio căsătorie, dar cei prezenți au descoperit două chipuri ale satului vasluian, unul al memoriei și al tradiției, și celălalt al viețuirii într-o dinamică modernă și chiar postmodernă. S-a demonstrat că acolo unde există preocupare și inițiativă, unde încă mai sunt oameni cu inițiativă și dragoste față de tradițiile și obiceiurile noastre strămoșești, față de valențele pozitive ale neamului nostru, față de istoria și sufletul celor cărora le datorăm atât de mult (poate chiar iubirea și simțirea noastră pentru frumos, pentru cultură, zâmbet și lacrimă), se poate realiza o punte peste vremi și vremuri și se poate asigura chiar o anumită continuitate raportată la transformările și dinamica modernă a satului românesc. Chiar dacă unele elemente au fost înlocuite cu altele moderne, șezătorile mai pot exista și mai pot produce multă bucurie și înfiorare. Avem motive să credem că în satele noastre, în

serile lungi de iarnă, locuitorii se pot aduna la povești, glume, ghicitori, cântece, amintiri, la o masă prietenească și un pahar de băutură și tot odată pot lucra fără zăbavă. Dacă lucrul de mână încă mai este cunoscut de către fetele vasluiene și basmele, proverbele, ghicitorile nu au pierit, ci au rămas și păstrează în ele toată învățătura acestui popor, ce trăiește pe aceste meleaguri înseamnă că astfel de șezători mai pot avea loc, fie și numai pentru latura lor de socializare.

Șezătoarea de la Solești a întrunit un caracter de ...excepțional prin aceea că sunt puține locuri în județ, între trei și zece!, unde se pune preț pe tradiție și cultură. Soleștii reprezintă și o vatră folclorică tradițională, acolo unde se cultivă tinere talente care mai apoi confirmă la nivel de țară.

Și mai există ceva important la Solești, există un primar care este pasionat și preocupat nu numai de proiecte valoroase prin care să atragă bani europeni întru binele comunității sale ci și de păstrarea tradițiilor și continuitatea obiceiurilor locale, de legătura cu rădăcinile. Mai au Soleștii și un director de cămin cu totul și cu totul remarcabil, Costel Adam, cel care conduce un foarte cunoscut ansamblu folcloric, apreciat în județ dar și în țară, ansamblul „Soleștenii”, elementul principal, oamenii de bază care au dus greu acestei șezători.

Șezătoarea de la Solești se înscrie într-un proiect cultural mai amplu, „Tradiții în actualitate”, care a ajuns la cea de-a IV-a ediție, proiect organizat de Primăria Solești, în colaborare cu Căminul Cultural „Elena Cuza” din localitate, iar alegerea „Moșilor de iarnă” ca zi a desfășurării sale este una benefică și îmbină excelent plăcutul, utilul cu elementele de ... criză financiară!

Nu este ușor să organizezi o astfel de manifestare și de aici importanța strădaniilor organizatorilor care au reușit să aducă la cunoștința celor prezenți un crâmpel fundamental din viața bunicilor și străbunicilor noștri.

„Gazda” șezătorii a fost Elena Bujor, componentă de bază a ansamblului „Soleștenii”. În „casa” sa tineri și vârstnici au fost rostuiți în jurul meselor încărcate și îndemnați să lucreze lăcere la războiul de țesut, să toarcă și să scarmene lână, să facă fuioare din cânepă, fetele tinere să brodeze, să împletească mănuși și ciorapi, ilice, bărbații și flăcăii să meșterească hamuri, să piseze grâu în piuă, să confecționeze rogojini și ștergătoare din pănușe de păpușoi, să desfacă știuleți de porumb și să repare încălțăminte. Au lipsit basmele dar au fost rostite povești și istorioare legate de scopul șezătorii, Elena Ursum a depănat cu mult haz povestea cânepii, gazda și directorul Costel Adam au mers „din om în om” și au ajutat cu sfaturi și cu glume pe cei care lucrau. Așa cum stă bine oricărei șezători, la Solești au fost cântece vechi (deh, ansamblu folcloric, nu?), doine de jale și de dor, ghicitori, pereții înțesați de covoare populare multicolore și cu motivele noastre naționale, lăcere, lada de zestre, ștergare și icoane, unelte tradiționale, unele vechi de peste 100 de ani, muncă, voie bună și, mai ales, un spirit de autenticitate și naturalețe a celor care lucrau. Valorile artistice locale și-au adus o frumoasă contribuție, Ancuța Iacob, premiantă la Olimpiada Națională de Meșteșuguri Populare Sibiu, a pictat icoane pe lemn, au cântat soliștii populari: Lucica Avârvarei cu melodii vechi auzite de la mama și bunica ei, Mihai și Mădălin Teodorescu, Elvis Sandu, la vioară a evoluat tânăra Andreea Bucată, care a interpretat melodii populare, iar atunci când a intrat în scenă apreciatul rapsod popular Ioan Luca (laureat al multor concursuri și festivaluri de gen, care a cântat simultan la trei instrumente, – solz, acordeon, tobă,), cei care până atunci au lucrat cu spor, au încins jocul nostru popular și toți cei prezenți s-au înfiorat de melosul și jocul strămoșesc.

La manifestarea de la Solești au participat și personalități importante din politica și cultura vasluienă, semn al valorii și

aprecierii șezătorii populare: prof. Dumitru Buzatu, vicepreședintele Consiliului Județean Vaslui, prof. dr. Dumitru V Marin (care și-a etalat cunoștințele și priceperea la războiul de țesut, la care a țesut câteva rânduri, la împletitul ștergătoarelor și la ștergarele țesute din fir de cânepă!), prof. Iuliana Teslariu, directorul Școlii Solești și alții. „Sper ca locuitorii comunei Solești să conștientizeze importanța tradițiilor și obiceiurilor, să-și păstreze vechiul port, uneltele vechi de lucru, iar generațiile tinere și vârstnice să se întâlnească pentru a lucra împreună, să povestească, pentru a rămâne o comunitate închegată. Mulțumesc membrilor ansamblului de cântece și dansuri „Soleștenii” și doamnei primar Mona Bujor, care îmi sunt alături la toate activitățile culturale”, a afirmata Costel Adam, directorul Căminului Cultural „Elena Cuza” Solești.

„Sunt o fiică a comunei și simt ca atare, am fost preocupată de când mă știu de aspectul economic al comunei dar și de valorile străbune, de tradiții și obiceiuri, de port și muzica populară, de continuitate și păstrarea cât mai autentică a ceea ce este bun și pozitiv din viața moșilor noștri. Mă implic în fiecare manifestare culturală și o susțin după puterile noastre, dar este necesar să nu ne rupem de rădăcinile noastre sfinte”, a afirmat Mona Bujor, primarul comunei Solești.

Șezătoarea de la Solești a scos în evidență un fapt cu titlu de exemplu, a demonstrat că în aceste vremuri tulburi și mereu tulburate de politicieni slabi și ruși de valorile reale ale poporului nostru, când țara se duce la vale și este închinată unor puteri exterioare, când sărăcia și supărările se țin lanț și când factorii responsabili fixați în posturi pe principii și interese strict politice se ascund pentru toate nerealizările, neputințele, superficialitățile, necunoașterile și lenea lor în spatele crizei financiare, acolo unde sunt oameni valoroși și interes major, cunoaștere și experiență și mai ales o susținere financiară și o bună conlucrare cu primarul și administrația comunală ... se pot realiza lucruri minunate, ca această șezătoare populară de la Solești care a continuat până spre miezul nopții!

Sculptură de Marin Rotaru

GHEORGHE CLAPA – 70

Profesor, muzeograf, istoric, publicist, etnolog, eseist, s-a născut la 2 februarie 1942, în orașul Bârlad, județul Tutova, strada Principatele Unite nr. 50, în cartierul Podeni (în acest cartier s-au născut și Alexandru Ioan Cuza la 20 martie 1820, precum și Gheorghe Gheorghiu-Dej la 8 noiembrie 1901). Primii pași în „societate” i-a făcut în Grădinița de lângă Biserica „Sfântul Neculai Tuchilă” din Podeni (în chiliile acestei biserici, după spusele lui Gheorghe Vrăbie în „Bârladul cultural”, 1937, a învățat la clasa dascălului Hurmuzachi (Furmuzachi), viitorul doctor Vasile Mihail erau în războiul pentru cucerirea independenței de stat a României, 1877-1878). Educat în spirit disciplinar, a urmat cursurile primare și gimnaziale la „Școala elementară nr. 2 de băieți” din clădirea fostei Primării a orașului Bârlad, din cartierul Podeni, școală situată în bifurcarea străzilor Alexandru Ioan Cuza (fostă Cuza Vodă și Dimitrie Cantemir (fostă Dunării) în apropiere de Podul Pescăriei (locul unde și-a desfășurat acțiunea piesei de teatru „Tache, lanche și Cadâr” de Victor Ion Popa, care locuia în același cartier), în care funcționase Institutul particular de fete Nathalie Drouhet și Școala normală de băieți, între 1944-1948.

După absolvirea Colegiului Național „Gheorghe Roșca Codreanu”, urmează cursurile Facultății de istorie-filosofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Examenul de licență l-a susținut în fața comisiei a cărei președinte a fost cel care avea să devină acad. prof. univ. dr. Gheorghe Platon. Și-a continuat munca în învățământ până la 10 noiembrie 1976, când a devenit muzeograf la Muzeul Județean Vaslui (azi „Ștefan cel Mare și Sfânt”), unde a funcționat până la 1 octombrie 1977, când a fost transferat la Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad.

În perioada de până la 17 ianuarie 1987 a luat contact cu arhivele din București, Iași și Vaslui, precum și cu principalele biblioteci și muzee din țară. A organizat expoziții temporare în cadrul Muzeului „Ștefan cel Mare” din Vaslui și la Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad. A participat la editarea de cărți, comunicări științifice, a publicat articole în presă.

În calitate de muzeograf a exercitat o triplă funcție: cercetare, păstrare și valorificare a mărturiilor civilizației omenești, știind că funcția de cunoaștere constituie baza funcției cultural-educative. În anii 1976 și 1977 a efectuat cursuri de perfecționare postuniversitare la „Cumpătul” din Sinaia, la „Padeș”, unde erau depozitate obiectele aduse pentru restaurare și conservare de la Castelul Peleş. Și-a continuat perfecționarea în cadrul unor cursuri de îndrumare la Muzeul Național de Istorie București, precum și la perfecționarea efectuată la Muzeul Județean Brașov, Muzeul Județean Prahova (Ploiești), Muzeul Municipiului București și la Castelul Peleş din Sinaia. În 1978 a absolvit programul de perfecționare a pregătirii de Muzeologie Generală, specialitatea Istorie, desfășurat sub formă „curs și stagiul de practică” cu durată de un an. În anii 1984 și 1985 Centrul de perfecționare a cadrelor (C.C.E.S.) a organizat din nou cursuri de perfecționare la București, la care a participat și profesorul muzeograf Gheorghe Clapa.

Revenind în învățământ, va profesa la Liceul industrial nr. 2 „Alexandru Vlahuță” (fostul „Complex Școlar Bârlad”, azi

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”). A fost titularul catedrei de istorie a Școlii cu clasele I-VIII, nr. 11 „George Tutoveanu” din Bârlad (prin concurs). Și-a susținut examenele de definitivat, de gradul II și gradul I (la care a obținut nota 10). În anii 1966, 1967, 1971 și 1972, în vacanțe a urmat cursuri de regie-teatru cu regizorii Cristian Nacu și Tiberiu Pențea la Bârlad și Iași, cu actorul Constantin Petrican și secretarul literar Vasile Mălinescu la Vaslui, toți activând în cadrul Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad. Profesorul Gheorghe Clapa este căsătorit, are doi copii, o nepoțică și un nepoțel.

A publicat articole de specialitate și a participat la numeroase manifestări județene și naționale. A primit diploma onorifică de colaborator la volumul „Bârladul odinioară și astăzi”, 1981, diploma jubiliară „80 ani de existență a Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad și altele. Este membru fondator al Societății Culturale „Renașterea Tutoveană” cu sediul la Bârlad, membru al Societății de Științe Istorie, Filiala Bârlad, membru al Societății Culturale „Academia Bârlădeană”, membru al Filialei Bârlad a Societății de Astronomie Române de amatori, redactor al periodicului „Părerii Tutovene” și al hebdomadurului „Bârladul”. Lucrări în manuscris: „Bârladul în antichitate”, „Bârladul medieval”, „Bârladul în epoca modernă”, „Bârladul contemporan”, „Istoria presei vasluiene”, „Bisericile Bârladului”, „Bisericile parohiilor rurale din județul Tutova”, „Istoricul Episcopiei Hușilor”, „Dezvoltarea învățământului istoric în județul Tutova”, „Evoluția demografică a orașului Bârlad”, „Dezvoltarea învățământului în municipiul Bârlad între anii 1989-2007”.

Publică articole și studii în volumele „Bârladul odinioară și astăzi”, vol. I, 1980; vol. II, 1982; vol. III, 1984; în „Acta Moldaviae Meridionalis”, anuarul Muzeului „Ștefan cel Mare”, Vaslui; „Hierasus”, anuarul Muzeului Județean Botoșani; Anuarul „Muzeului Național București”, „Cronica Episcopiei Hușilor”; studii și articole în antologii, reviste, periodice: „Părerii tutovene”, „Academia bârlădeană”, „Ecoul”, „Bârladul”, „Clepsidra”, „Est”, „Florile Dalbe”, „Ultima oră”, „Pagini Medicale Bârlădene”, „Prutul”, „Adevărul”, „Vremea nouă”, „Școala bârlădeană”, „Cuvântul liber bârlădean”, „Realitatea evreiască”, „Echinoc”, „Păstorul Tutovei”, „Primii pași”, „Aripi de lumină”, „Gușiței”, „Sclipiri de stele”, „Orizonturi”, „Baaadul literar”, „Cercetări istorice”, „Visătorii”, „Gheorghe Ghibănescu”, „Ecouri literare”, „Amurg sentimental”, „Noi, zăicoienii”, „Viața noastră”, „Cuvântul adevărului” („The Word of Truth”), revistă bianuală publicată de parohia ortodoxă română „Sfinții Constantin și Elena”, Edmonton, Alberta, Canada, conținând articole de

spiritualitate ortodoxă și cultură românească (vezi, Traian Nicola, „Valori spirituale tutovene. Biobibliografii”, volumul 2, litera „C”, Primăria Municipiului Bârlad, 2001, p.204-217; Asociația bibliotecarilor din învățământ – filiala Vaslui, Casa corpului didactic, „Biblioteca-educație-cultură”, Vaslui, nr.4/2004, p.75; „Elanul”, revistă de cultură editată de Asociația

culturală „Academia rurală „Elanul” și Școala „Mihai Ioan Botez” din Giurcani, comuna Găgești, județul Vaslui, fondată în anul 1998, Anul IX, nr.60, februarie 2007, p.1 și 17; Ioan Baban, „Univers cultural și literar vasluian. Autori – publicații – societăți. DICȚIONAR, Editura PIM, Iași, 2008, p.119-120).

Redacția

Ghenuță Coman și activitatea sa în cadrul Școlii de Sociologie a lui Dimitrie Gusti

Ghenuță Coman alături de profesorii și elevii școlii din Dodești.

Din (ne)fericire, ne-am obișnuit...

Cleopatra-Mercedes RAVARU

Ne-am obișnuit, de prea mult timp, să gândim că trebuie să fim ca alții, ceilalți, "democrații" din Vestul Europei și din Vestul... Vestului Europei.

Ne-am obișnuit, măcar la nivel formal, să copiem valorile occidentale, uitând că la noi, în România, ele nu se aplică atât de cusher cum am vrea să dăm noi impresia c-o fac.

Ne-am obișnuit, în prezent, să ne considerăm "mai catolici decât Papa" și să susținem niște realități care nu sunt ale noastre dar pe care, entuziast, ne prefacem că le-am interiorizat perfect, și încă atât de profund, încât ajungem, chiar, să ne păcălim singuri (cu toate că beneficiem și de ajutorul altora, "bine-intenționați").

Am preluat "valori" (de fapt, non-valori) ce nu ne-au fost, nicicând, proprii, dar care intră în contractul cu modernitatea, cu democraticul, cu ordinea universală (bună sau rea, cum o fi ea – mai ales rea, în opinia personală!). Ajungem să adoptăm, fără substrat și fără substanță, fără fundament epistemologic și fără rațiune, să țesem în urzeala personalității poporului roman "făcături" ce nu se mulează pe spiritual național, dar care trebuie "implementate" datorită cerințelor celor ce ne dirijează interesele și motivele de a rezista/exista, politic/economic/social într-o lume unde granițele sunt de domeniul unei utopii marginalizante, deși, aparent, de succes (altfel cum ar putea-o EI, oare, propăși ori extrapola la scară globală ca model invincibil și de 100% reușită?).

Ne-am obișnuit să vedem **albul drept negru** (pentru că așa ni se dictează!), **negrul drept alb** (pentru că asta ne face să ne simțim bine!) și **albul și negrul** drept fructe-siameze ale democratizării (deoarece numai așa te poți face frate cu dracul ca să treci puntea echilibrului dintre realitate și fantastic).

Ne-am obișnuit...

Ne-am obișnuit cu de toate, bune ori rele, ori bune, albe, negre ori gri, "libertate, egalitate, fraternitate" ori constrângere, discriminare, dușmănie egoistă, adevăr sau minciună, etc., etc., cum am spus deja, ne-am obișnuit cu de toate.

Nu neg faptul că această obișnuință are și părțile ei bune. Ne face să nu mai reacționăm la nenumărații stimuli care, altfel, ne-ar arunca în genunea nebuniei prin contradicția lor, ne-ar face să nu mai fim receptivi și creduli în fața urii, minciunii pe față, furtișagurilor de nivel național care, odată conștientizate pe deplin, ne-ar determina să inițiem sinucideri în masă ori (mai corect spus!) genociduri (în rândurile respectivilor culpabili!), ne-ar face să fim nepăsători ca să nu murim prea repede, ne-ar face să...

Deși, cred, uneori e mai bine (mult mai bine!) să **chiar facem!** anumite ... faceri, să chiar căutăm să luptăm pentru a instaura ordine într-o lume nebună!

Citeam, recent, într-o lucrare a **Mihalei Miroiu (Dincolo de îngeri și draci. Etica în politica românească, Ed. Polirom, Iași, 2007, p. 276)** o frază care m-a intrigat prin calitatea ei de a reflecta contradicțiile unei epoci moderne în care drepturile omului se îmbină armonios cu însăși încălcarea acestora: "Ceea ce mă uluiește în mod repetat este incoerența noastră intelectuală și morală. Cum poate să fie cineva beneficiar al politicilor afirmative practicate în Vest față de Est și, în același timp, mare inamic public al 'discriminărilor pozitive' în interiorul propriei noastre societăți?"

Hmmm, o întrebare care dă de gândit -nu-i așa? – pe multiple planuri, pentru că, schimbând anumite cuvinte/expresii, dar păstrând structura logică a interogării, această întrebare s-ar putea adapta la nenumărate nivele/manifestări ale vieții

societale.

De ce pentru deținuți se alocă mai multe finanțe decât pentru viața de zi cu zi a omului ce nu are cazier judiciar? De ce rromii care vor să ajungă la facultate au locurile asigurate, în timp ce ne-rromii sunt triați și admiși în limita locurilor disponibile pentru ei sau în urma unor examene dure? De ce prea puțini copii din familiile sărace (în special de la sate), datorită...sărăciei, ajung la studii înalte, în ciuda abilităților intelectuale ori aptitudinale reale? De ce promovarea femeilor în posturi-cheie/ funcții de conducere se face ținând cont de criterii ce, în anumite situații, sunt relative la gen (cantitativ, e nevoie de x femei în Parlament, de exemplu, sau în consiliul de administrație al instituției y) și nu neaparat legate de capabilitate, doar pentru a fi în acord ipotetic cu principiile de formă, lipsite de conținut, în timp ce adevărate luptătoare, împărțindu-se între serviciu, familie și împlinire personală, rămân sufocate și se pierd în nebulosa patriarhală a unei filosofii statale încă misoginiste?

De ce se face, mereu, reformă, în aproape toate domeniile, aparent purtând stindardul aspirației spre valoare când, în ultimă instanță, schimbările pentru bine aduc rău, dezordine, confuzie, inconsistență și nesiguranță pentru viitor?

Întrebările, din păcate, sunt infinite, iar răspunsurile, respectând proporția, sunt ca și inexistente.

Suntem ceea ce suntem.

Ne-am obișnuit să fim așa.

Pe scurt, ne-am obișnuit să nu mai fim.

Sculptură de Marin Rotaru

CONSTANTIN NOICA ȘI ALEXANDRU ZUB

Ion N. OPREA

S-au scurs 25 de ani. Un sfert de secol. Ce repede se duc anii !

În Ziarul de Iași, 13 iulie 2009, Valeriu Gherghel semnala că în iulie 1969, când Noica împlinea 60 de ani (născut 12 iulie-25 iulie 1909 – Vitănești, Teleorman), filosoful, care până atunci nu publicase nici o carte, și-a invitat prietenii și le-a oferit o masă bogată, ocazie în care a pronunțat și un elogiu la adresa bătrâneții.

Un elogiu paradoxal, spune cel ce ne informează, dar tot domnia-sa precizează că asemenea întâmplări nu erau unice, alții mai lăudaseră chiar lenea, virtuțile nimicului și absenței. Noica, în fond, „nu făcea numaidecât un paradox”, el își exprima doar o convingere că „bătrânețea” la 60 de ani nu-i decât „**deceniul cel mai fecund în filosofia vieții**”.

Că așa a fost, Valeriu Gherghel probează: după vârsta de 60 de ani, la interval de un an-doi, Noica și-a publicat cele mai importante lucrări: „**Douăzeci și șapte de trepte ale realului**”, la „**Tratatul de ontologie**” (1981) și la „**Scrisori despre logica lui Hermes**” (1986). Deși i se interzisese să publice, în 1972 avea scrisă și „**Devenirea întru ființă**”, pe care o dorea să devină realitate...

Constantin Noica, filosoful, cel care „a trăit mult timp departe de oameni (deși era un ins cordial) la Păltiniș, lângă Sibiu, nu a predat la vreo universitate, nu a fost chemat la Academie, nu a luat premii, nu a avut nici o avere” (îi fusese confiscată în 1958 întreaga moștenire din Teleorman, rămasă de la părinții săi, boieri de viță nobilă n. a.) dar, (după ce fusese condamnat la 25 de ani de muncă silnică, după amnistia din 1964 n. a.) „a fost obligat la 10 ani de domiciliu obligatoriu (pe care i-a trăit în Câmpulung Muscel) și la 6 ani de temniță între 1958 și 1964”, omul care după cum declarase, nu a avut biografie dar a avut o bibliografie bogată, a lăsat către noi, moștenitorii lui, „fișa clinică” a „Jurnalului intim din „Spiritul românesc în cumpătul vremii: șase maladii ale spiritului contemporan” (București, Editura Univers, 1978, pp. 93-103) aflată într-o altă variantă de text și pe blogul Secției de Filozofie a Facultății de Filozofie și Științe Politice de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” și de care cititorii trebuie să știe.

În septembrie 1987 OCTAVIAN NICOLAE* a mers cu domnul CONSTANTIN NOICA la Botoșani – cu trenul pe ruta Sibiu, Cluj, Câmpulung Moldovenesc, Suceava, Botoșani – și de aici la Ipotești unde s-a organizat **sărbătorirea Caietelor EMINESCU**.

Într-una din zile, Comitetul de cultură de la Botoșani le-a pus la dispoziție o mașină care să-i ducă la Iași.

- Hai, să cunoașteți un om deosebit, un om de o probitate morală și culturală exemplară, un moldovean de-al tău, care vă face cinste!, i-a spus Constantin Noica lui Octavian Nicolae.

„Am intrat într-o clădire – dacă nu mă înșel, a **Institutului de Istorie**. L-am găsit pe **domnul Zub** într-o cămăruță strâmtă, care părea și mai strâmtă din cauza stivei de cărți, arhive și dosare. I se citea pe figură o imensă bucurie și emoție pricinuite de vizita neașteptată a domnului Noica. Era o plăcere să ascuți discuțiile dintre aceste două personalități și să constăți respectul reciproc ce și-l purtau”.

Nu un birou de lucru pentru un mare om de cultură ci un

depozit de cărți supra-aglomerat, așa a constatat și scriitorul acestor rânduri, ori de câte ori am vizitat Biblioteca Institutului, dar i-am deschis ușa și academicianului, înmânându-i vreo carte din cele scrise de mine, el sfătuindu-mă, de fiecare dată să las un exemplar și la biblioteca instituției, că interesează, mă încuraja profesorul, zâmbindu-mi protocolar.

„După ce a aflat de unde venim și de ce am făcut acest popas de o zi la Iași, **domnul Zub a cerut domnului Noica să le vorbească universitarilor și studenților din Iași**. Întâmplător, tocmai se ținea o Conferință în aula Universității din Iași. A dat un telefon și, în culmea fericirii, a spus: « **S-a aranjat, vom merge și le veți vorbi studenților despre Caietele eminesciene** ».

Ei au plecat spre Universitate, iar eu la gară, să rezolv problema biletelor de tren spre București.

Când am ajuns și eu la Universitate, am găsit aula într-un ropot de aplauze și pe fețele tuturor se vedea o bucurie imensă. **Constantin Noica îi cucerise**. Mai aveam aproape două ore până la trenul de București. Am plecat spre gară pe jos, înconjurați de fete și băieți tineri, studenți. S-au suit în tren cu noi, fetele aduseseră flori și câteva sacoșe cu alimente pentru drum. A fost o despărțire de nedescris.

În drum spre București, domnul Noica mi-a spus:

- Vezi, Puiuile, **ce frumoși sunt moldovenii tăi ? Aici la Iași a fost cândva centrul culturii românești**. Moldova a dat multe figuri ilustre în toate domeniile culturii !

*

Citindu-i acum spusele lui Noica, la 20 de ani și mai bine de la revoluția ilesiană, după ce un organism – CCCDC – tradus românește în Centrul de Cercetare și Consultanță în Domeniul Culturii, aparținând drept CONSILIER al Ministerului Culturii în România, care a clasificat recent Iașul pe locul VI pe țară în Domeniul Culturii – mult după Sf. Gheorghe – îmi stăruie în minte și suflet răspunsul dat de **Mircea Radu Iacoban** (Ziarul de Iași, 16 noiembrie 2011) și-mi vine să strig încă odată, cum am făcut în clipa când l-am citit prima dată: **Bravo, Felicitări, Domnule Mircea Radu Iacoban**, așa moldovean mai înțelegem și noi – mereu și cinstit, în lupta cea dreaptă !

*

În seara de **3 spre 4 decembrie 1987**, la ora 4 și douăzeci de minute, dimineața deci, **Constantin Noica s-a stins** cu o mână catifelată odihnindu-se în mâinile lui Octavian Nicolae, prietenul său, iar cu cealaltă în acele ale medicului George Purdea de la spitalul din Sibiu, luându-i pulsul...

A fost înmormântat în ziua de 6 decembrie **la Schitul de la Păltiniș**, locul de odihnă trasându-i-l însuși Mitropolitul, Înalta Prea-Sfinția Sa Antonie Plămădeală.

*APUD. OCTAVIAN NICOLAE. « **De la Poarta Albă la Păltiniș** », Editura Anima, București, 2004, p. 147-148.

** OCTAVIAN NICOLAE nu este nici într-un caz una și aceeași persoană cu profesorul de la Catedra de Germanistică de la Facultatea de Litere a Universității « Al. I. Cuza », Iași, autor al mai multor cursuri universitare, manuale și dicționare, unele editate și la Polirom, Iași, publicist și comentator literar, ci și prefațator și prezentator, cum e cazul – Martin Walser, în Dincolo de iubire. Un cal hăituit, Editura Univers, București, 1982, p. 5-26.

Iftene CIORICIU**MESAJ**

Eu nu știu florile-a ucide,
Nici timpul a opri în loc.
Mie drag copiii sa mă strige,
Îmi este drag la Domnul să mă rog.

Mi-s dragi cuvintele rotunde,
Cu înțelesul neaș, dulce, românesc
Nu-mi plac cei ce calcă jurămintele,
Nedreptatea și minciuna o urâsc.

Și aș striga cât pot de tare,
Că sunt bolnav de mult ce vă iubesc!
M-aș arunca fără regret în mare
De aș putea tsunami-ul să-l opresc.

Aș strânge neamul meu la piept
Și țara-n inimă oriunde aș purta
Să-mbolnăvesc planeta de respect
Cinstindu-i pe tata și pe mama mea.

Aș reda basmele copilăriei, micuților abandonți pe drum
Să bată clopotele sihăstriei peste-a conștiinței naționale scrum
Să înțeleagă-mbogății lumii care ar fi al vieții rost
Pe cât de dulce-i gustul pâinii, pe-atât de rău mai este să fii prost.

Doamne sfinte te rog cu îndurare: adună-i la Tine pe cei săraci,
Balaurii și avarii să-i fierbi în smoală ca pe draci.

SATUL MEU

Satule bătrân și simplu
Sfânt așezământ natal,
Te știu de când eram mugur
Culegeam flori de pe deal.

Am venit la tine, iar
Și mai trist te-am regăsit
Parcă ești mereu o seară
Un amurg fără sfârșit.

S-au dus mulți ca prin troiene,
Doamne, mulți au asfințit.
Satule, dar tu aicea
Ai rămas și te-am găsit.

Ca-n pădure cresc în tine
Stejari mândri, drepti, înalți,
Dar și uscături cretine
Hoți, borfași și falși magnați.

Fântână n-a mai făcut nimeni
Satule, pe-aici la noi,
Dar livada ți-au tăiat-o
Oameni răi, avari ciocii!

Viile ți-au fost distruse
De parc-ar fi fost război
Și din munca tuturor
S-au căpătuit vreo doi.

Satule, ce vii din vremuri,
Cu datini și povești,
Dăinui-vei pururi, pururi.
Pururea, să înflorești!

Mereu îți vor zâmbi zorii
Străluci-va soarele.
Mândri îți vor fi feciorii,
Frumoase, fecioarele.

Bunul Dumnezeu ne fie
Demiurgul nostru blând.
Pe a satului câmpie,
Un ciulin și-un mac de câmp!

e-mail: revistaelanul@gmail.com

<https://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: Marin Rotaru

Redactor-șef adjunct: Cristian Onel

Redactori corespondenți:

prof. univ. Vlad Codrea, Univ. "Babeș Bolyai",
Cluj-Napoca

prof. univ. dr. Ștefan Olteanu, București

Laurențiu Chiriac, Vaslui

Dan Ravaru, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

Serghei Coloșenco, Bârlad

Mircea Coloșenco, București

Laurențiu Ursachi, Bârlad

Teodor Hardon, Rânzești

Florin Varvara, Sărățeni

Sorin Langu, Galați

Tehnoredactare: Bogdan Artene

Tipar: SC Irimpeș SRL Bârlad

ISSN: 1583-3593

Luminița SCOTNOTIS**LA BUNĂ REVEDERE!**

Am să-i urez bun somn
cu liniște de om,
când intră seara-n ceară
scheletele să moară.
Și-am să-i mai spun și poate
la bună revedere,
când bat zorii în pleoape
și orele cad grele.

Am să-l invit aproape
sub aripă de humă,
pe când pustiu vine,
fiorul să-l răpună.
Și-n focuri să ne prindem
de-a valma prinși de brumă,
încorsetați de ani
ca inima bătrână.

Am să-i trimit bun gând
din truda vieții mele,
când ninge infernal,
cu negre flori de timp.
Și ca-ntr-un vis real,
icoana ceții grele
am să i-o torn deapururi,
cu lacrimi în pocal.
Și-am să-l ating în șoaptă
cu un sărut hoinar,
să ducă-n cruce fumul
Nestinsului Altar.

Am să-i urez: Bun somn!...
la bună revedere
că un "Adio" spun,
nicicând nu i l-aș cere.

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Val ANDREESCU**IMPOSIBILA CHEMARE**

Te invit în mileniul perfect
unde visul e liber să zboare
și împlinirile-s certe.

Te invit în mileniul perfect
unde aeru-i pur, azotul redus,
ecologia, un pariu câștigat.

Te invit în mileniul perfect
unde nu există microbi ce-nspăimântă
doar cei absolut necesari.

Te invit în mileniul perfect
unde iubirile țin o mie de ani
anulându-se diferența de vârstă...

Te invit în mileniul perfect,
tu minte-mă că accepți, că nu știi
efemerida jumătate de secol.

SE TULBURĂ OGLINDA

Cu privirea străpung
ochiul de apă
alintat de pădure
sub vrăji de april
boțul de om
cu boț de argilă lucrând
un chip de copil
Regăsit în oglindă-i băiatul
c-un univers de-ntrebări în priviri
picurate-n lacrimi
către zâna cea bună
Pentru mine dansau
iele în poiana pădurii
când m-alinta palma căuș
a vrăjitorului Timp
Snopul de vise curate
legăna amintiri viitoare
asediat de armatele-gânduri
ronțăiam muguri și frunze
din copacul Cunoașterii.
Mă-ngemănam cu Pădurea
fluturi de zi albine ciuperci
veverițe bursuci ori sticleți
îi priveam ca pe frați
Apoi mi-au crescut aripi
în umeri de gând
sângele colorându-se-n verde.
Amintiri ca lacrimi prelinse
tulburându-mi oglinda
din ochiul de apă
și mult mai târziu
mă alintau Zoroastru, Tagore...

ACCIDENTE

Pe lăuntrice cărări
fiorii depășesc în taină
viteza înscrisă pe șoapte
întâmplându-se deseori
să ardă în accidente
gingașii fluturi de noapte

Neculai I. ONEL**E PRIMĂVARĂ I**

E primăvară și câmpul se răsfăță
Când soarele îl încălzește drept în față.
Pădurea înverzește, păsările cântă,
Iar totul e frumos în jur și te încântă.

Ceața dimineților plutește peste văi,
Pe șesurile întinse s-aude clinchetul de clopoței.
Izvoarele țâșnesc curate ca lacrimi de copii.
A început săpatul în grădină și în vii.

Acum totul s-a trezit din adormire
Și iarna a rămas o amintire.
Cerul e curat, albastru și senin,
Din depărtare păsările vin.

Corneliu VĂLEANU**VULPEA DEMOCRATĂ**

O vulpe a plecat din lăstărișul pădurii,
Pentru că nu-și putea etala nurii
Printre iepuri, bursuci și jderi
Cu care împărțise habitatul până mai ieri
Și a migrat în jungla unui oraș
Care e un altfel de sălaș
Cu o faună complexă de animale
Unite-n ideologii sau din contra rivale
Cu elefanți, tigri, lei, șacali, hiene
Ori alte devoratoare viclene,
Cum avea blana roșcată
S-a temut să nu fie vânată,
Hotărând să se facă blondă
Pentru a prezenta spectacole de frondă
În public afișându-și trupul felin
Cu privi languroase și ocheade din plin,
Iar ca să nu fie socotită o incultă
S-a înscris la cursuri cu învățătură multă,
Apoi prin cluburi de noapte-a umblat
Până a căzut în plasa unui leu bogat
Cu care s-a și cuplat,
Cum a văzut că nu-i este de-ajuns
În politică prin manevre obscure-a pătruns
Într-un partid democrat
Care era lăudat
Și a pus ochii pe ea un elefant
Care s-a dovedit a fi foarte galant,
Luând-o pe lângă sine consilier
Și făcând-o un fel de reper
În politica națiunii,
După cum au spus unii
Și ca o dreaptă răsplată
A fost avansată
În urma unor alegeri populare
Ca ministru la dezvoltare,
Umblând și făcând furori
Ca turistă din zori până-n zori,
Ținând discursuri pe teme democratice
Prin vizuini din lăstărișuri și-n palate.
Morala: lată cum se împlinește destinul
Când evadezi din pădure și-n lume-ți faci plinul.